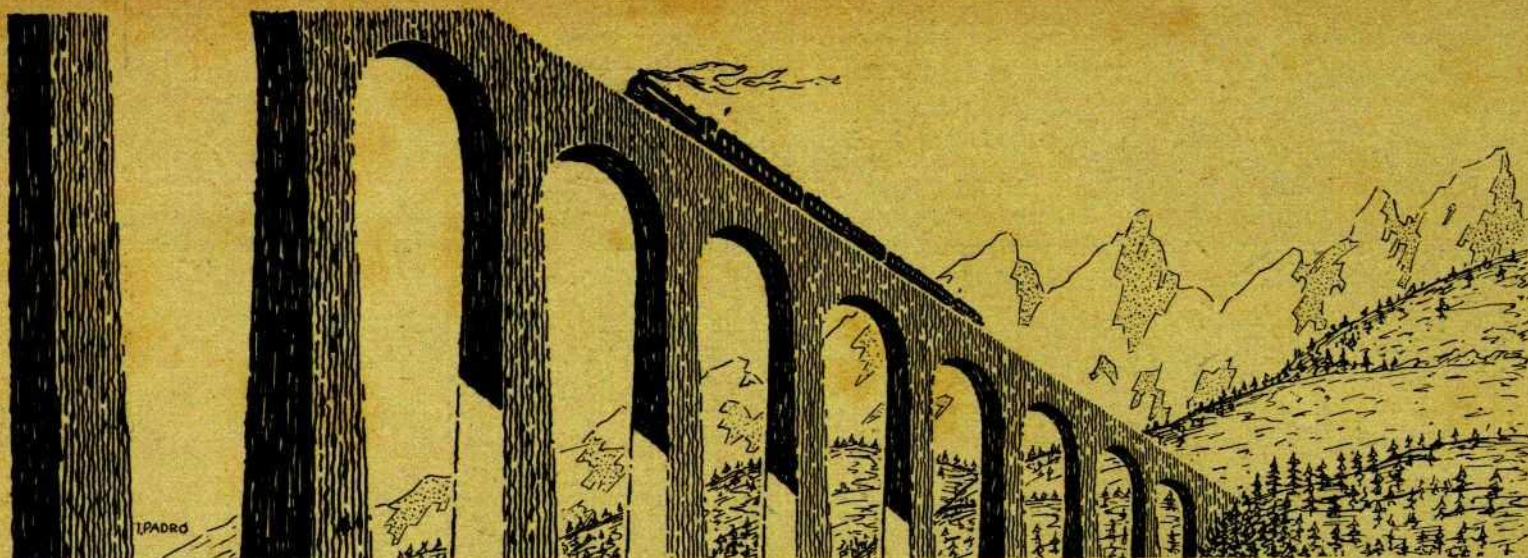

D'ACI I D'ALLA

CEMENTO SANSON ARTIFICIAL

L'ENCIS DE LA CASA MODERNA

s'assoleix amb les creacions de la
MANUFACTURE PARISIENNE

en MOBLES
de JONC

MARCA
M-PNE
REGISTRADA

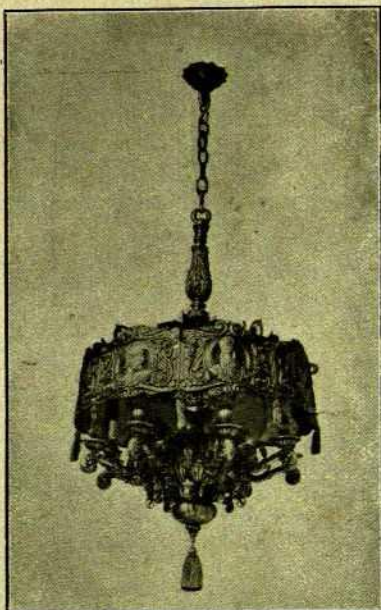
FILLS
de J. BARÓ

TALLERS
Riera S. Miquel,
n.º 88

Telèfon 686 G.

Salons d'Exposició i Vendes: PASEIG DE GRACIA, 115 - BARCELONA

1.13.ª medalles
Barcelona 1911

Grand Prix
Paris 1913

P. CORBERÓ

Pròxima inauguració del local destinat a Exposició i Venda
de làmpares, bronzes i ferreria d'obres, en la

RAMBLA CATALUNYA, 105 (xamfrà Provença)

Tallers i Despatx:

ARIBAU, 103. Telèfon 1113 G. - BARCELONA

Dib. J. Obiols

A. BADRINAS

Mobles

Instal·lacions

*Decoració d'interiors
dintre el gust i con-
fort moderns*

*Especialització
en marqueteries d'art
planes i de relleu,
baix projecte de nos-
tres primers artistes*

TALLER:

Neptú, 2 i Dr. Rizal, 36
(prop la Diagonal)

BARCELONA

A. Padrós, S. A.

Panys de secret
sense clau - Nou
sistema A. PADRÓS
patentat - Inviolables i incombustibles - Els més perfeccionats i acreditats que es coneixen. Cambres cuirades a prova de foc, explosius i lladres. Voltes de compartiments per a banquers - Bàscules de dues romanes que suprimixen l'ús dels pesos.

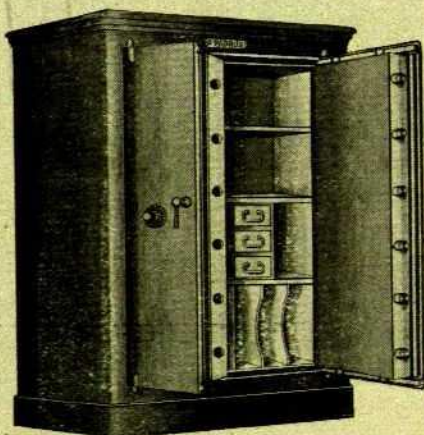
Despatx:

Ronda St. Pere, 21 - Tel. 1664 S.P.

Tallers:

València, 501 i 503 i Castillejos, 247
i 249 - Tel. 445 S.M. - BARCELONA

Fàbrica especial
d'Arques per a cabals

Enviem pres-
supostos a qui
ens el sol·liciti

Brodats a mà
amb or
i sedes

Josep Sala

Canuda, 9
Barcelona

TOMÁS AYMAT

MANUFACTURA DE TA-
PISSERIES D'ALT I BAIX
LLIS I CATIFES
NUADES A MA

RESTAURACIO D'ANTIC I MO-
DERN :: LA MANUFACTURA S'EN-
CARREGA DE PROJECTAR EN
ORDENACIO AL LLOC QUE S'HA
DE DECORAR O ENCATIFAR, O
BÉ EXECUTA SEGONS PRO-
JECTE DEL QUE FA L'ENCARREC

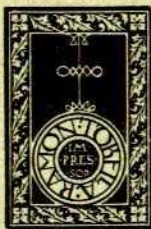

Rius i Taulet, 21 - Sant Cugat del Vallès
Telèfon: Sabadell 4020

RAMON TOBELLÀ

∞ MESTRE IMPRESSOR ∞

Impressions
per al Comerç
i la Indústria

Especialitat
en treballs d'art
clàssic i modern

Aquesta casa disposa d'obradors a propòsit
per a tota mena d'edicions
Llibres, Revistes, etc.

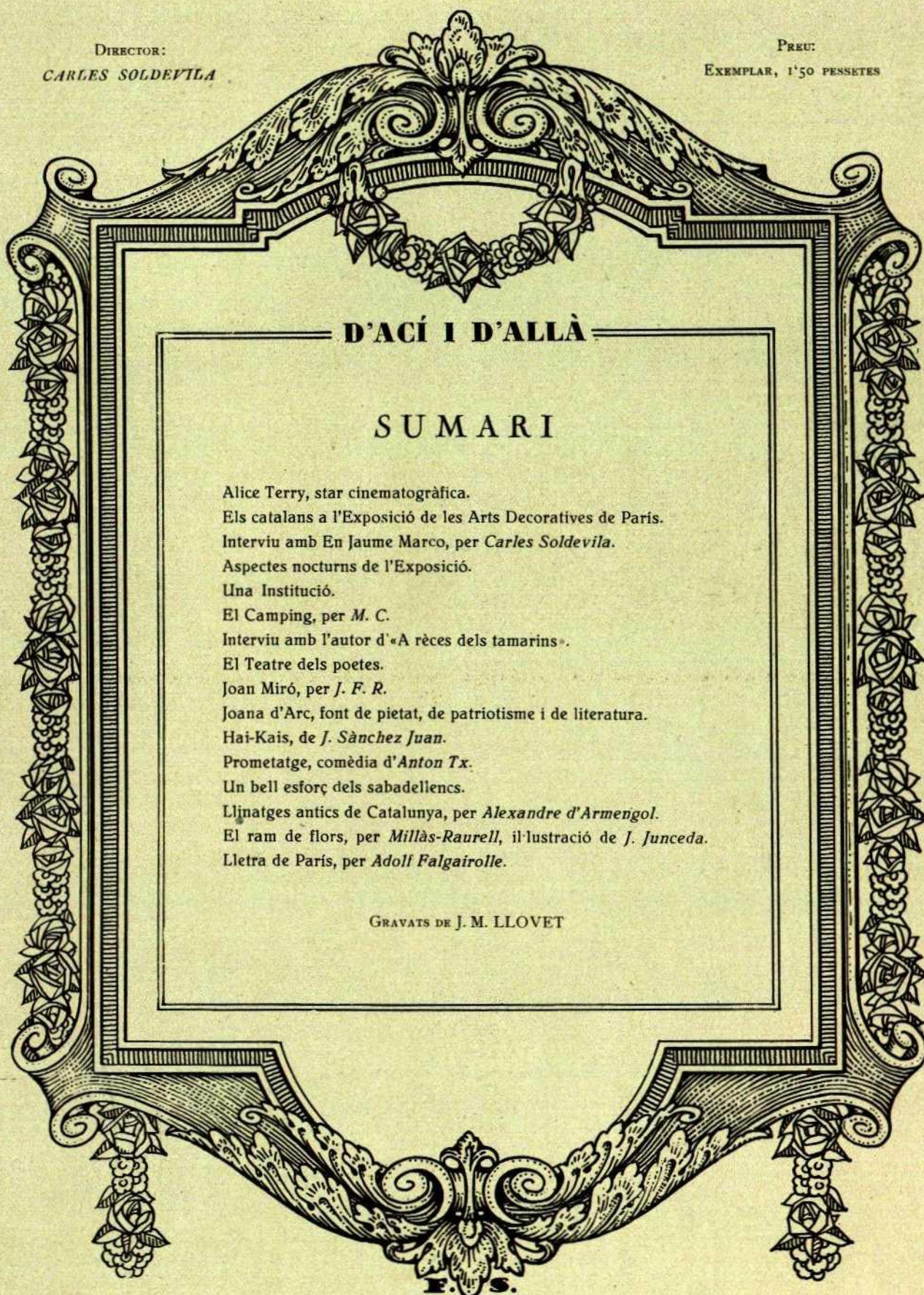
C. CARME, 18 ::: BARCELONA ::: TELEF. 3948 A.

HERRERO-VIATGES

RAMBLA STA. MÓNICA, 27 :: BARCELONA
Bitllets reduïts de 45 dies Barcelona - París anada i retorn

DIRECTOR:
CARLES SOLDEVILA

PREU:
EXEMPLAR, 1'50 PESSETES

GRAVATS DE J. M. LLOVET

ABONAMENT:

BARCELONA: ANY, 15 PTES.
FORA: » 16 »
AMÈRICA: » 18 »
ESTRANGER: » 22 »

REDACCIO I ADMINISTRACIO:

Llibreria Catalònia : Plaça Catalunya, 17

TELÈFON 4789 A

ABONAMENT:

BARCELONA: semestre, 8 PTES.
FORA: » 8'50 »
BARCELONA: trimestre, 4 »
FORA: » 4'50 »

ALICE TERRY

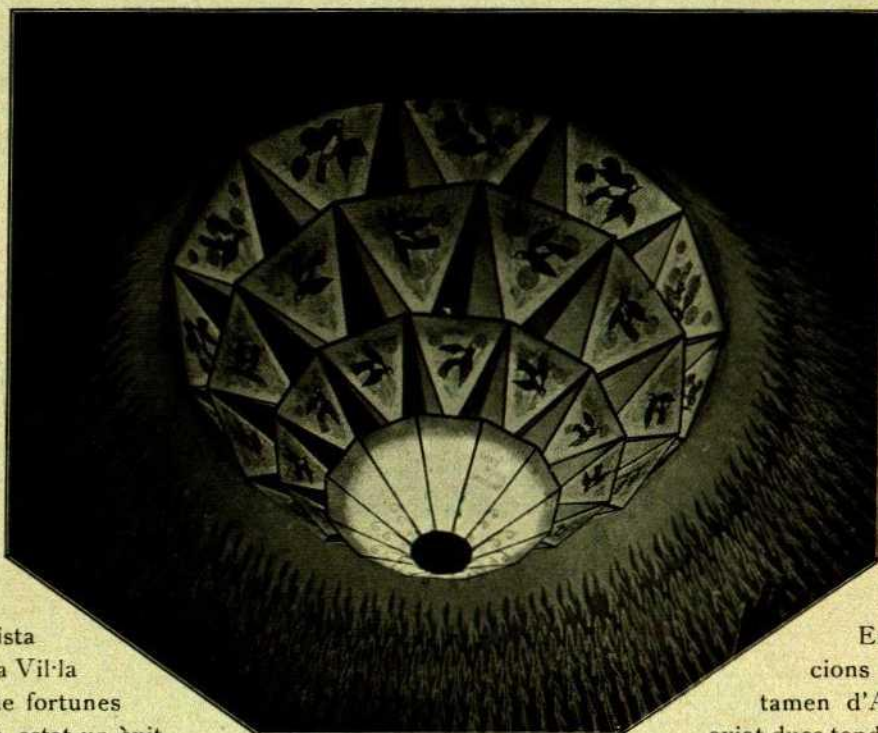
La célèbre Star que ha brillat tantes vegades enfront de Ramon Novarro

Instal·lació del Foment de les Arts Decoratives a les galeries de Sainte Dominique, sobre l'Esplanada dels Invàlids. Vista de conjunt. La figura que hom veu a l'esquerra és obra d'En Josep Clarà.

ELS CATALANS A L'EXPOSICIO DE PARIS

L'Exposició Internacional de les Arts Decoratives que s'obrí a París durant la Primavera que acaba de passar es troba ara en el seu ple. Totes les instal·lacions ja estan llestes; totes les atraccions, inclús el modern teatre internacional, funcionen a pleret; la gentada hi afluïx multitudinàriament; hi fan cap els badocs, els intel·ligents, els comerciants i els artistes de tot el món. L'Exposició haurà estat un èxit des de molts punts de vista, àdhuc des de el punt de vista econòmic, tot i que l'Estat i la Vil·la de París hi feren despeses de fortunes colossals. L'Exposició haurà estat un èxit universal. I d'aquest èxit en pertoca una part als artistes i artífexs catalans que hi han con-

Lluerna central, obra de la instal·lació de conjunt construïda per Rigall, Bulbena i C.^a

corregut; perquè, a juí de tothom que no és català, la copiosa aportació catalana és bella, és perfecta, és moderna. No pot, doncs, deixar d'ésser una gran satisfacció i un bon estímul la constatació de aquest èxit obtingut per gent ben explícitament catalana, per artistes i artífexs que van a París a fer-se conèixer com a catalans i que arriben a atreure l'atenció i a mereixen els elogis de la gent més entesa del poble més entès.

En la instal·lació o instal·lacions dels expositors d'aquest Certamen d'Arts Modernes es copsen ben aviat dues tendències: la tendència que aparegué vint-i-cinc anys enrera com a renovadora de les Arts decoratives, la tendència

que es feia anomenar *modernista*, i que avui ja no és moderna (el temps passa, ai las, més de pressa per als modernistes de tot temps) i la tendència que ara com ara té més drets a anomenar-se moderna. En aquella domina el floralisme, les línies corbes i un cert idealisme més o menys al·legòric, un idealisme que ve a ésser quelcom així com un al·legorisme més o menys idealista; en aquesta altra tendència el què domina és l'estructura (avui hom sol dir l'estructuralisme) o bé, si us sembla més clar, l'arquitectura, el sentit arquitectònic de les línies generals de l'objecte; i aquest sentit estructural es fa sentir, naturalment, en el moble; que el moble sempre ha estat com un asteroide de l'arquitectura. Això fa també que en l'art decoratiu d'avui dia, i particularment en l'ebenisteria, domini la línia recta.

La flora ha estat gairebé del tot desterrada de l'ornamentació moderna, fins al punt que ni en l'art decoratiu pla: en la decoració de teles, de papers d'empaperar, de paviments, etc., que és allí on la flora era en tot temps el motiu gairebé exclusiu, avui només se li veu per atzar, substituït per les figures humanes i animals o bé per arabescs de tradició recent i més aviat xocant; tota una gramàtica ornamental eixida de la fantasia i de la voluntat acarnissada dels projectistes moderns.

Cal remarcar que aquesta pauta rectilínia i simple que encarrila les arts aplicades d'avui dia té regustos cubistes, ço és: que la pintura de cavallet però tanmateix filosòfica que hom anomenà Cubisme, amb tots els seus ets i uts i tortolligues ha influenciat la imaginació dels artífexs just al moment que els pintors de cavallet en tenien prou. En l'art aplicat aquestes condicions de l'art cubista, si bé no més convinents, han estat més ben rebudes, perquè, al capdavant, venien a portar una novetat més capriciosa i àcida que hom veu ben bé que era el que justament ansiava l'art decoratiu.

En aquesta tendència extremista hi han tingut molta influència l'art alemany i el rus, i, de retop, certs

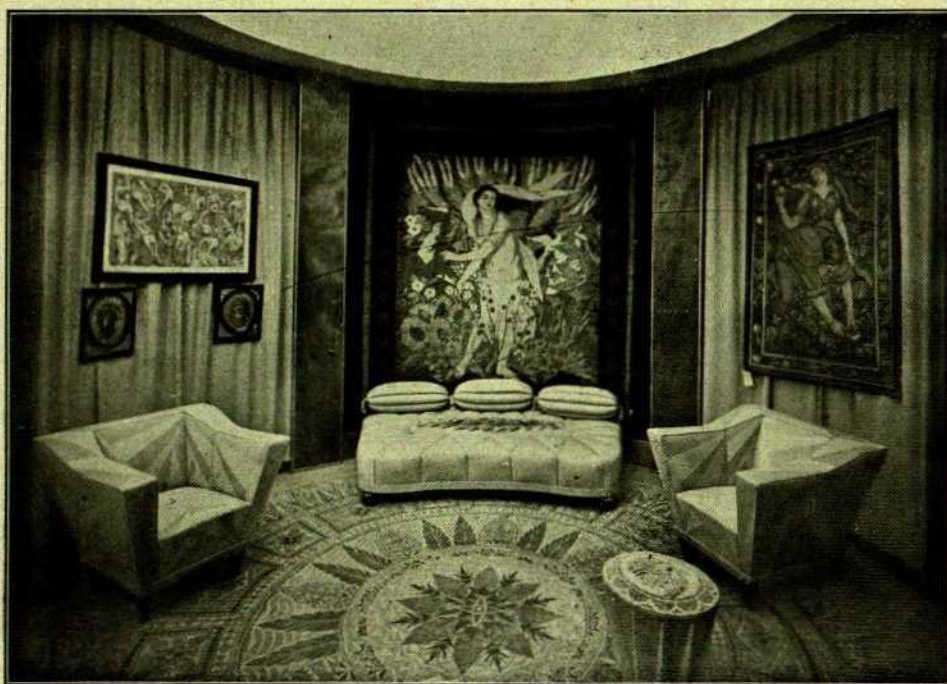
esperits germanitzants que a París fan forrolla. El més notori d'aquests esperits és *L'Esprit Nouveau*, una revista d'art moderníssim editada per un *marchand de tableaux* alemany que es guanya esplèndidament la vida, a París, comprant i revenent les

obres dels autors avançadíssims en aquest art germanitzant, que són reproduïdes i exalçades en la dita revista. Com que és una revista molt ben feta, des del punt de vista de l'editor, sobretot, ha fet forat en l'enteniment de molta gent que fa art decoratiu i art pur o bé que en compra. Un arquitecte força espavilat que s'anomena Le Corbusier Sagnier, ànima de la subdita revista, ha sabut, amb gestos i amb vèrbola d'home d'empenta, resumir les aspiracions de l'estètica decorativista de l'hora actual i enfrontar-les amb la bellesa de l'enginy humà: les formes

de la mecànica, de l'enginyeria, de l'ortopèdia, de la hidràulica, de la balística, etc., etc., i suggerir-los així infinitat de noves creacions, sovint belles, eurítmiques i dotades d'una nova gràcia

inconeguda, la gràcia que en podríem dir d'austeritat. Perquè cal saber i entendre que aquesta tendència de l'art aplicat modern és per essència simplicíssima fins a la austeritat, gairebé fins a l'indigència.

És curiós, però, de remarcar que aquesta austeritat de formes i aquesta negació de l'ornamentació, que són idees dimanants d'aquella concepció mecanicista o enginyeril de l'art aplicat, és una tendència, com diem abans, de genesi germànica, tendència que els alemanys abandonen poc més o menys cap allà l'any 1909, la qual es fan seva immediatament els holandesos, després els russos, i per fi en acabar la guerra gran, els francesos. Els alemanys, entretant, junt amb el grup valuós dels artífexs vienesos, es decanten des d'aquell moment a la reestilització dels estils antics, amb un sentiment de simplificació ben modern, i amb una punta de snobisme i de literatura que semblen supeditar Munic a Viena i que tenen tota la gràcia elegant i morbosa dels ballets russos, de les *persianeries*, que feren furor cap allà als anys immediats

*Tapisseria d'alta lliça i catifes d'En Tomàs Aymat
Mobles de N'Antoni Ibàñez*

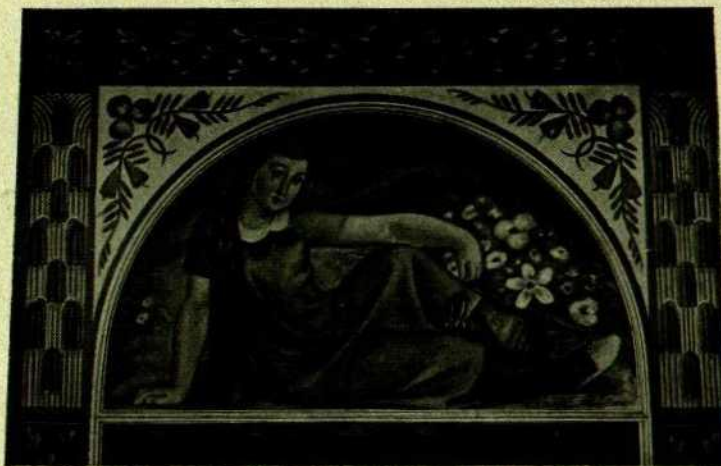
*Vitrina instal·lada a la rotonda del Grand Palais
amb vidres de Josep M. Gol*

de la pre-guerra, i de les operetes vieneses, les melodies de les quals encara gronxen el nostre daler embadalit de refinament i de somni.

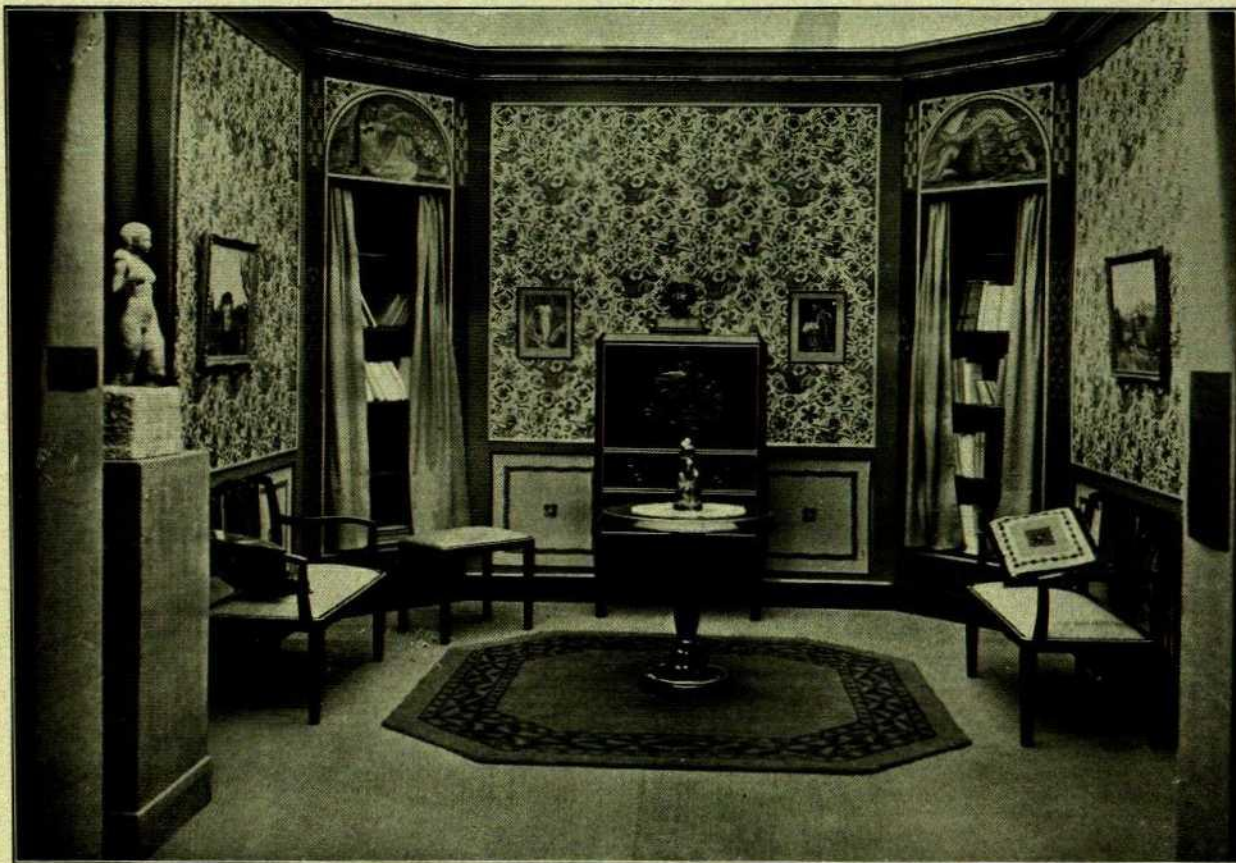
De totes aquestes tendències hi han bones mostres en les instal·lacions catalanes de l'Exposició Internacional de les Arts Decoratives, ço que vol dir que Catalunya s'ha presentat a París amb un esperit benbé del dia. És cert que entre els artistes decoradors catalans representats ara a París no hi han pas exemples extremats de les tendències

més ardidades, però no vol dir tímidesa, això sinó seny. És més difícil d'ésser artista del temps amb enteniment, que no pas sense. És més fàcil de cridar l'atenció amb una exageració, que no pas amb una obra equilibrada i lògica. És més un acte de fortitud resistir l'èxit fàcil, que aparentar atreviment i fer-se aplaudir per temeritat.

Per acabar, cal dir que el millor de l'art modern no rau en cap d'aquestes tendències, sinó en una nova concepció de l'art decoratiu, que potser no tingui definició, però que si acàs en té no escau, per massa enfarfegada en aquestes fulles de D'ACÍ I D'ALLÀ, que són fulles de gracilitat i de placidesa. La millor tendència decorativa dels nostres temps es, doncs, aquella que concep l'objecte a decorar — o, millor dit,

Plafó pintat per Josep Obiols

Saleta parada per Badrines, quadres de Rafael Benet i Marian Espinal, escultura de J. N. Martorell

Plafó pintat per Josep Obiols

a construir — sense regles, sense pautes, sense estil, sense contactes amb la moda, sense cura d'originalitat, en fi, solament amb una gran i universal preparació artística i tècnica i deixant-se guiar únicament per l'instint, o bé, si voleu, per la inspiració artística, concebut l'objecte amb el mateix sentiment que engendra les obres d'art pur, talment com el pintor de cavallet o l'escultor de estàtues concebeix en les obres llurs. L'artífex aleshores, amb les qualitats de les diverses ma-

tèries que manipularà, concebeix i executa objectes que seran meravellosos de qualitats, no tan profunds ni expressius com les obres d'art pur — ni cal dir-ho —, però sí més sensuals, i això en la concepció més alta del mot. I no pas per la juxtaposició de aquelles qualitats primàries de la ma-

tèria elaborable, sinó per virtut d'elles i de l'elaboració que les fa sobrevaler, transformar-se i cantar per mutua exaltació o oposició, més altament que no ho fan aïllades i inèdites.

En aquesta tendència, que ja no és tendència sinó que ja arriba a ésser definitiva realització, hi han ja algunes firmes admirables en el món de les Arts Decoratives, a França, a Alemanya, a Dinamarca, a Àustria. Aquí, a casa nostra, tenim alguns artífexs, ben representats ara a París, que es troben ben

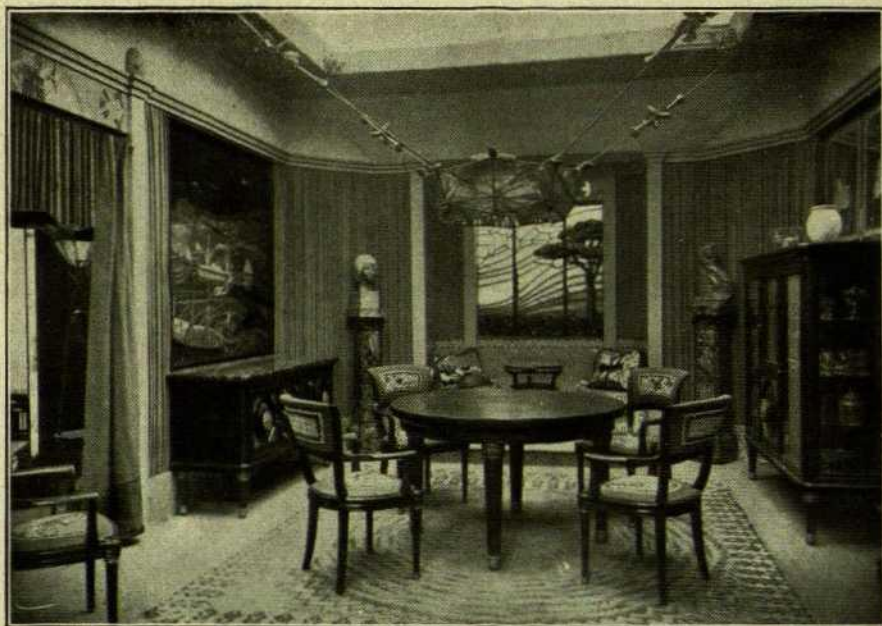
encaminats per aquesta via, i ben espontàniament: són el Gargallo, dels metalls repujats; el Jaume Mercadé, joier, i l'Aymat, tapisser.

En les altres tendències són legió els artífexs catalans de primera categoria, ço que ja es deixava veure en la recent exposició barcelonina del moble, i amb la particularitat que tots, o la immensa majoria, són ja servents adherents a la causa del bon treball PERFECTE, del virtuosisme de l'ofici, de la tècnica depurada, ço que és una de les més estimables condicions de l'art decoratiu modern. Avui dia la matosseria d'or i de brillants no val res al costat de la tècnica virtuosa dels materials més humils.

Catalunya no comprenia això anys enrera; eren pocs els artífexs, que no patissin de barroeria aquí en la nostra terra. Avui, gràcies al bon gust i a l'art perfecte de treballar, els nostres artífexs triomfen a París pel damunt de tots els de les altres terres ibèriques, ja que se'ls han arrapat.

I tot el món se n'ha adonat.

J. S.

Menjador presentat per Joan Busquets. Plafó de laca, per Lluís Bracons. Vidres de N'Èuda i Nària Solé. Vitralles de Rigall, Bullena i C.^a Escultures de M. Martorell i Josep Decréff

Menjador en noguera grisa i argent, presentat per la casa Vda. de Josep Ribas. Tapisseria i catifa d'En Tomàs Aymat

CONVERSA AMB JAUME MARCO

PRESIDENT DEL FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES

L'ARQUITECTE Jaume Marco m'havia fet donar hora. «A les sis a casa, si us plau». Amb una puntualitat que, ho confesso, m'omplia d'orgull vaig petjar la llinda de l'immoble núm... del carrer d'Aragó. Tot just hi entrava, una veu em detura.

— Soldevila! Soldevila!

Em giro com fa tothom en semblants casos si no té un interès marcat a fer el sord, i em trobo amb un senyor de mirar bondadós i de posat distingit, que acabava de saltar d'un automòbil. Un segon de vacil·lació.

— Ah, sou En Marco! Perdoneu; de primer antuvi no us he reconegut... Ja hi caic... Us heu afaitat la barba.

Era així mateix. L'arquitecte Jaume Marco la darrera vegada que havia tingut el gust de trobar-lo a casa de la Srta. Isabel Llorach, duia una barba rossenca que endolcia el seu rostre ja naturalment dolç. Ara m'apareixia perfectament rasurat.

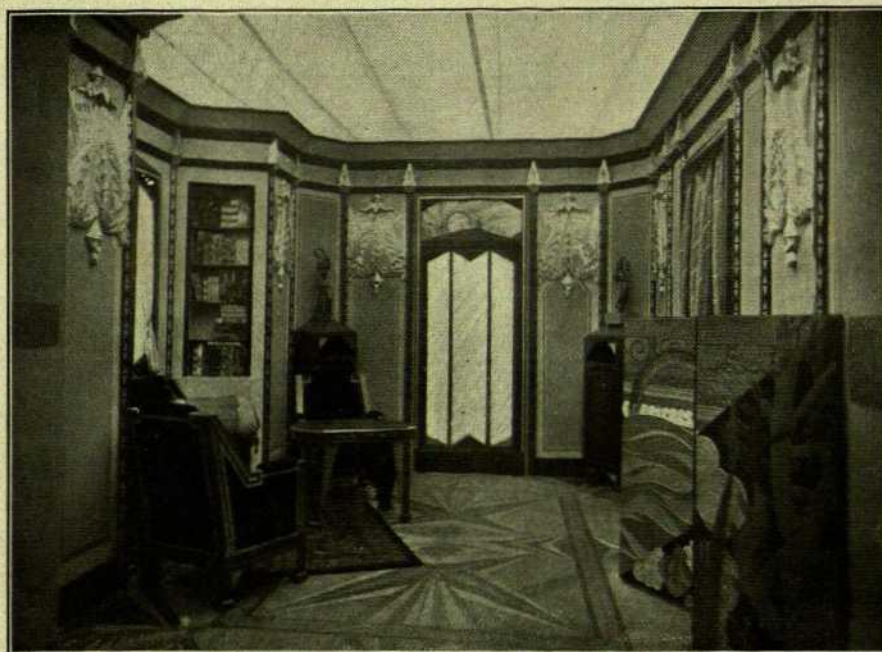
L'ascensor va elevar-nos fins al darrer pis de l'immoble. Vaig entrar al domicili d'En Marco i de seguida vaig sentir aquella sensació complexa que experimenteu en entrar en un pis ben parat. llavors que encara no heu tingut temps ni ocasió d'analitzar el parament per peces menudes.

Un rengle de finestres orientades al nord-est, il·luminava l'estada a través de les cortines, no tan tirades que no deixessin veure per una escletxa la serra del Tibidabo. Una escala de fusta d'un groc fosc i lluent muntava d'un costat de la cambra. La llar de foc, dins un principi de capella tenia aquella disposició que a l'hivern crea tot seguit una intimitat de gust si fa no fa britànic.

Vàrem encetar la conversa.

— Com ha anat aquesta Exposició de les Arts Decoratives?

— Millor del que podíem esperar. Hem fet un esforç i no l'hem fet debades — declara aquest magnífic organitzador. — Però ha calgut posar-hi el coll! Si sabéssiu quantes voluntats cal lligar, quants

«Fumador», per la casa Bastús, Queralló i C.^a, Director artístic i gerent, Josep Pagés i Roca. Parament, d'En Ricard Sala. Escultures de Josep Decréff

perjudicis cal vèncer, quantes susceptibilitats cal guarir!

— No ho sé perquè encara no he organitzat cap participació catalana en cap Exposició, però em faig la il·lusió de posseir prou dades per imaginar-ho.

No deia cap mentida. Un expositor és, per força, un home difícil. Els seus interessos coincideixen en un punt només amb els dels altres que formen el seu grup; en la resta discrepen, divergeixen i topen. Tots han estat d'acord a exposar plegats, però després, tothom vol tenir el lloc millor, pel preu millor; tothom vol fer el millor paper i guanyar les millors pessetes. Això, al menys, és el que jo vaig pensar, tot i que les paraules d'En Marco eren grans i magnànimes.

— Els últims dies van ésser terribles. En Llorenç Artigas i altres companys vàrem comprar escombres i bruses i vàrem treballar com a negres — em diu l'arquitecte.

— Això fa bonic — vaig exclamar amb sincer entusiasme. — Sembla que si en aquesta mena d'exhibicions no arriba un moment en que les persones respectables es lleven el gec i empunyen l'escombra, el martell o l'escarpa, manca una cosa essencial...

— A París aquesta cosa no va mancar; us ho asseguro. Però tot em sembla bé en vist dels resultats. Catalunya fa un bon paper en el míting de París.

— Sou moderat en l'ús dels adjectius — dic tot admirant la modestia d'En Marco.

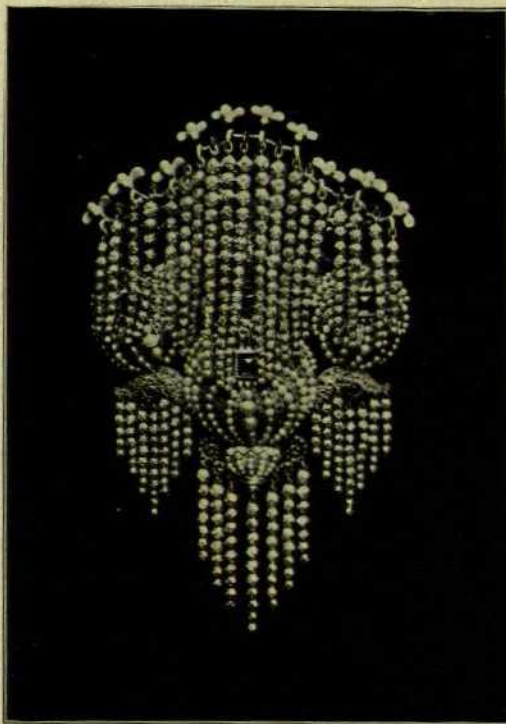
— No ho cregueu. Fer un bon paper en un conjunt com el que s'estén sobre la immensa esplanada dels Invàlids i de Cour la Reine, de llarg en llarg del Sena, ja és cosa plenament satisfactòria per a un país que lluita per retrobar-se.

— El conjunt de l'Exposició justifica les prevencions d'alguns crítics? — interrogo amb desig de fer cavilar l'il·lustre decorador i arquitecte.

— Els pavellons, jardins i restaurants que ocupen l'immens espai que us he dit, són d'una valor artística desigual. N'hi ha de pintorescos, d'alegres, de fúnebres, d'extravagants Trobeu sovint veritables *tour-de-force* d'enginy. Altrament l'Exposició és tan complexa i tan gran que calen molts dies per seguir-la amb una mica d'atenció. Sols després de veure-ho i reveure-ho tot i de meditar una llarga estona és possible d'arriscar una profecia sobre la influència que pot tenir aquest esforç en l'esdevenidor de les arts decoratives. Des d'ara podem dir que

Copó d'argent, esmalt i pedres precioses, per En Jaume Mercadé

Un penjoll de perles i brillants, per En Jaume Mercadé

la quantitat de coses belles és prou gran perquè un crític no hagi d'entossudir-se en la recerca dels pitafis i de les equivocacions.

En una competició d'aquesta mena triomfa aquell qui va millor preparat. És per això que l'èxit de Catalunya, reconegut per tothom, té una significació interessant. Hem pogut, com aquell que diu, improvisar la participació catalana, però amb tota la febre del món no hauríem pogut improvisar els oficis d'art que havien de nodrir-la.

— És ben cert — vaig dir —. Sense un principi de tradició artística, hom no fa sinó papers ridículs.

— En bona part, és l'esperit inquiet i reformador de l'Escola de Bells Oficis el que ens ha ajudat a triomfar — diu En Marco.

— De la insigne Escola de Bells Oficis, que va saber suscitar l'odi del senyor Canons i el menyspreu del senyor Esteve — responc. — Han mort l'Escola, però el seu esperit subsisteix. Sempre és encoratjador de comprovar que no es cacen papellones a puntades de peu. El Foment de les Arts Decoratives, del que vós sou l'ànima, ha fet una gran obra cercant la manera que els esforços catalans aparaguessin en un sol bloc.

— Era la nostra dèria — fa el President de la benemèrita corporació. — Agermanar totes les valors disperses, acoplar-les, fer veure el delit comú que les anima. Cada branca dels nostres

bells oficis té la seva representació en el certamen de París i totes plegades, sense proposar-s'ho, duen la saba de Catalunya.

La claror minvava. Vàrem abocar-nos a les altes finestres desde les quals, hom veu el Montseny i Collcerola. En acabar, per una bella escala interior, vàrem enfilar-nos al taller, des del qual hom albira una enorme estesa de terrats, de campanars i de cúpules sobre l'alegre faixa de la mar.

— Ningú diria que som a un pis de l'Eixample — vaig mormolar.

— He treballat per fer-ho oblidar — replica el decorador-arquitecte amb un somriure.

Me'n vaig emportant-me un botí de fotografies i de dades. No he pogut, tanmateix, aconseguir que En Jaume Marco em parli de la seva intal·lació personal ni que me'n doni cap reproducció. Aquest home té una modestia ferèstega sota les apariències d'una suavitat gairebé infantívola.

CARLES SOLDEVILA

Instal·lació de la casa Masriera Germans i Eulio Carreras

UNA INSTITUCIO

La joieria Masriera! Cap barceloní de raça pot escoltar aquesta invocació sense recordar un prestigi d'art i d'honorabilitat que no data pas de quatre dies. Podríem dir, usant d'una comparança una mica audaciosa, que l'establiment Masriera és el Forn de Sant Jaume de la joieria.

Efectivament, l'opinió del bon burgès català li atribueix, per tradició, aquelles sòlides virtuts que han fet la fama del forn del carrer de la Llibreteria.

Sols que, al costat d'aquesta envejable reputació local, la joieria Masriera ha tingut una aurèola artística que ha fet conegut el seu nom en els medis més refinats d'Europa.

Temps ha una gran senyora de la nostra societat ens contava una anècdota prou demostrativa. Era a París, passant temporada i li calgué adquirir una joia. Va entrar en un sumptuós establiment de la Rue de la Paix.

El joier, tot servint la seva mercaderia, no va poder estar-se de contemplar el *pendentif* que duia la dama barcelonina.

— Permeteu, senyora, que examini aquesta joia... És una obra d'art... feta en el vostre país?

— Sí, senyor, sí—féu la dama amb un bri de satisfacció patriòtica.— A Barcelona.

— Ah, en saben els joiers de Barcelona. Confesso que no es pot fer millor, ni com a ofici, ni com a gust

— Doncs, és obra de Masriera Germans.

— Ah, sí;—ara en sentir el nom recordo que no és cap sorpresa per mi la perícia dels meus col·legues de Barcelona. Conec temps ha qui són i com treballen els Germans Masriera.

Aquesta anècdota banal, si fos única, tindria un petit valor. Però n'hi ha tantes de semblants! Sols per una suma de sufragis espontanis, hom comprèn que els directors

Copa d'or i esmalt, meravella de tècnica i d'inspiració

Recipient d'or amb relleus a la vera

de la joieria Masriera hagin format part del Jurat de nombrosos certàmens internacionals, després d'haver aconseguit un rengle de premis en d'altres.

El preu d'una tradició familiar es fa evident en aquest cas que tractem de subratllar. Lluís Masriera és un artista complet abans d'ésser un joier selecte. Pintor, poeta, dramaturg, *metteur-en-scene*, el seu preuat estudi ha estat testimoni de triades manifestacions d'art.

Un moderat enciclopedisme artístic és, generalment,

recomanable per a tots els conreadors dels bells oficis. No cal, tanmateix, arribar a la fúria d'un Benvenuto Cellini!

Creiem que a tots els artistes catalans els escauria de no tancar-se massa ferèstegament dins de llur especialitat i d'adonar-se d'una manera pràctica i discreta de la unitat de l'art. L'exemple del joier Masriera els pot ésser molt útil. Els grans conreadors d'un bell ofici han estat gairebé sempre homes hàbils en dos o tres disciplines.

Maqueta del menjador del Sr. B. i M.

projectat per En Jaume Marco

Un instant

DOS POEMES

Davant la mar

Ara de cop la meua vida era enterbolida d'un desig mesquí.
Oh, dona qui passaves, fetillera.
Mos ulls s'han afuat al teu darrera
i amb febre jo els sentia relluir.
Instant, mig llençament, mig portuguesa.
Mon cor vacil·la, s'enfosqueix mon seny.
Hi ha una veu que m'incita a l'escomesa
i una veu que m'atura, com un reny.
A quina d'elles pararé l'oida?
Aturaré o apressaré mon pas?
Ella en mig de la gent s'és esvaïda:
mos ulls la cerquen, no la troben pas.
Mercès, Senyor, que amb vostra mà preclara
el nívol malastruc heu allunyat,
i m'heu mostrat amb quina llum més clara
el dia, tèrbol un instant suara,
torna al repòs i a la serenitat.

Damunt la platja ta figura es dreça
com esculpida en l'horitzó marí;
tomben les ones bramulant sens fi:
avui la mar es tèrbola i revessa.

Oh, aquest aïrament, que feia envera
ton peu minúscol, dolçament covarí:
Mou el llebeig la teua cabellera,
mes tu ets immòbil, entre terra i mar.

Ara, però, la mar, embadalida
davant ton cos de Venus ressorgida,
se't fa de nou pacífica. I et veus
dintre ses aigües calmes, transparentes;
i, en tant avances a petjades lentes,
volta de randes fines els teus peus.

JOAN ARÚS

Aspectes nocturns de l'Exposició de les Arts Deco- ratives de París

El veïnatge del Sena ha donat a l'Exposició d'Arts Decoratives de París un avantatge enorme. Les seves architectures que segons l'opinió unànime dels tècnics i àdhuc dels que no en son, no resulten cap meravella, amb l'ajut de l'aigua i de la llum tenen a les hores noc-

*Un brollador
magníficament
il·luminat*

*Fantàstica
cascada*

ratives, sobretot en aquest temps, tenen un gros èxit, que potser no és el més a propòsit per envanir als artistes expositors ni per honorar els arquitectes que han dirigit les instal·lacions.

La llum no ha estat planyuda. París torna a mereixer el nom de "Ville Lumière".

turnes un encís extraordinari. Els materials poc nobles, les temptatives disgracioses, les estructures que s'inspiren en el cubisme i les que cerquen on dintre inspirar-se, en el joc cru de la claror i de l'ombra, vora els brolladors irisats i a prop de les cascades lluminoses, guanyen un prestigi que demana imperiosament el qualificatiu de *féerique*.

Les nits de l'Exposició de les Arts Deco-

La masia

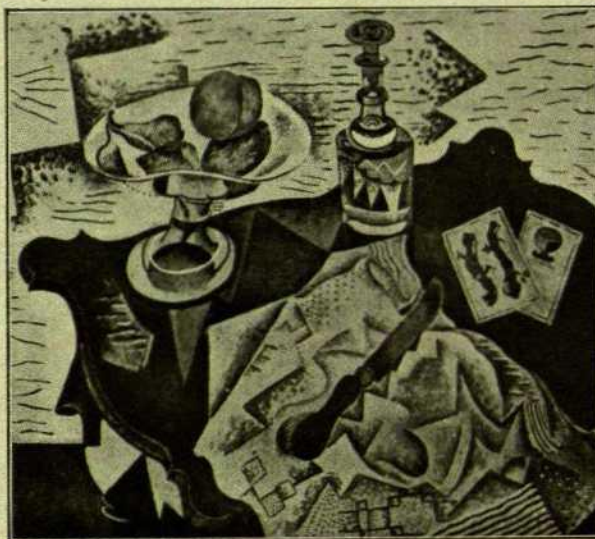
ELS dies que Josep Maria Junoy llençà al públic barceloní

EL PINTOR JOAN MIRÓ

les planes comptades de *Trossos*, planes atapeïdes de nervioses impressions que s'anaven succeint com a potetes de mosca quan no eren interrompudes per un dibuix de Pere Inglada, per un dibuix de Frank Burty per un xiscle caligràmic, foren els mateixos en els quals el nostre amic Joan Miró exhibí per primer i únic cop a Barcelona un important recull de teles seves corresponents a l'evolució ràpidament despistadora des del temps en que havia treballat a l'antiga Escola d'En Galí, de la Plaça de Santa Anna, fins el que a nosaltres ens sembla el millor moment de tota la seva carrera de pintor o sigui la fase dels paisatges plens de força i de vida de Montroig, paisatges rublerts de l'únic veritable expressionisme o surrealisme de tota la seva producció, d'aquells paisatges en els quals es veien créixer els arbres carnosos, sintètics, perquè encara l'obstinada recerca d'una puresa metafísica no s'havia ficat dins el cervell del pintor ara aferrat a for-

mulismes que han occit la saba creadora que en començar manifestava. Aquests formulismes que ell mateix s'ha engiponat han corsecat totes les imatges de ses teles,

han enrrarit l'aire del Camp de Tarragona que tant les vivificava i el nostre Joan Miró — present en qualsevol instant al nostre cor — ha esdevingut un pintor de grup, del grup dels surrealistes francesos que l'acabaran de fer malbé si no es determina a oblidar-los en absolut durant les llargues temporades que s'encara amb els oliverars, amb els vinyets i amb la riera de Montroig que antany va saber veure amb una bona fe captivadora. Allunyat correntment del tràfec d'ordre artístic barceloní, En Joan Miró no ha mostrat les seves teles al públic nostre de cinc o sis anys ençà. Això fa que les nostres paraules involuntàriament agafin un to enyorívol que no gosa esdevenir el to d'un retret. Les darreres obres que ha pintat les exposa ara a les Galeries Pierre, de París, i encara que nosaltres ens dolguem de que el nostre amic inoblidable hagi estat engolit dins el surrealisme literari, voldríem que obtingués els millors èxits, en tots sentits, el seu art ben personal i fruit d'heroics esforços. JOSEP F. RÀFOLS

El joc de cartes

Les pintures romàniques de Santa Maria de Barbarà

DESPRÉS de l'emocionant descoberta de les pintures romàniques del Pireneu i de llur instal·lació al Museu de la Ciutadella, podíem creure que en aquest ram no calia esperar noves sorpreses.

Ens equivocàvem. La terra de Catalunya vol fornir-nos cada dia nous testimonis de com ha estat treballada per l'enginy dels homes, la qual cosa ha d'ésser-nos un estimul per no esdevenir-ne indignes. «Teniu una cultura a defensar i una tradició a reprendre.» Heu's ací el que ve a dir-nos cada tros de marbre que l'aixada desenterra a Tarragona o Empúries, cada pintura que surt sota l'escrotonament d'una paret, cada autor que l'erudit ens revela amb el seu comentari. Adés ha estat l'església romànica de Santa Maria de Barbarà la qui ens ha donat la preciosa sorpresa. Tot buidant una absidiola lateral que estava ocupada per un armari on es conservaven les joies de l'església, ha estat fetala descoberta. Un rector intel·ligent, mossèn Josep Esteve, hi ajudà amb el seu entusiasme.

«Les pintures que apareguren constitueixen una novetat dins la nostra iconografia—diu Manuel Trens en un excel·lent article aparegut al *Diari de Sabadell*—

El naixement: detall de les pintures descobertes a l'absis de l'església de Santa Maria

Absis de l'església en el seu estat actual

Els reis màgics: detall de la pintura del absis de l'església de Santa Maria

puix es tracta del tema de la Invenció i Exaltació de la Santa Creu, gairebé estrany a la nostra plàstica sagrada, sobretot amb aquest aire descriptiu. Aquest és un tema genuïnament grec, que sols en terres orientals, tingué una predilecció i un desplegament enlluernant. A Barbarà trobem la fórmula rosa i concisa d'aquest tema, que era exigida entre altres raons per l'esquifidesa de lloc on s'havia de representar.»

Aquestes pintures que vénen a acréixer la importància de les altres trobades a la mateixa església, acaben de donar una idea del magnífic i enlluernant conjunt de decorat d'aquest temple. És natural que en les persones enteses i sensibles, hagin engendrat tot seguit el desig d'una restauració completa, inspirada en les normes de la puresa litúrgica. A aquest objecte va celebrar-se a Barbarà, a recer del temple, un aplec en el que parlà mossèn Trens, conservador del Museu Diocesà de Barcelona; En Montllor, organitzador de l'acte; En Jeroni Martorell, director de la Conser-

vació de Monuments; En Francesc Maspons i Anglès, President del Centre Excursionista de Catalunya; mossèn Josep Maria Esteve, rector de la parròquia; el mestre senyor Picó, etc., etc.

P R O M E T A T G E

(Comèdia en un acte, d'ANTON TXEKHOV)

Personatges

Esteve Estevenovix Ixebukof, gentilhome de pagesia, vidu.

Natàlia Estevanovna, la seva filla, vint-i-cinc anys.

Ivan Bassilievix Lomof, gentil-home també de pagesia, veí del Ixebukof, de trenta cinc anys. Personatge que té salut per vendre.

L'escena en 1890, a casa dels Ixebukof, a la sala de rebre.

ESCENA PRIMERA

IXEBUKOF, LOMOF

Entra Lomof, de frac i de guant blanc

IXEBUKOF.—(Anant al seu encontre.) Per fi ha vingut aquest benivolgut Ivan Bassilievix! Que content estic! (*Li estreny les due smans.*) D'això se'n diu una sorpresa, una encisadora sorpresa. Com esteu?

LOMOF.—No del tot malament. I vós?

IXEBUKOF.—Tampoc vaig malament, tampoc. I de segur que això ho dec a les oracions que deueu resar per mi. Seieu-vos. No feu compliments. De totes maneres, això que feu d'oblidar-vos dels veïns, no està bé, bon amic. I digueu-me: aneu molt mudat. Us heu posat frac i dueu guants blancs... Que aneu a alguna recepció, tan xiroi?

LOMOF.—No. He sortit de casa expressament per venir aquí, inestimable Esteve Estevenovix.

IXEBUKOF.—Aleshores, a què ve aquest vestit? No ha arribat encara el temps de les visites d'any nou.

LOMOF.—Ja us diré de que es tracta. (*L'agafa pel braç.*) He vingut, inestimable Esteve Estevenovix, per fer-vos un prec. No és pas aquesta la primera vegada que us he demanat un favor o que he vingut a molestar-vos. I vós sempre... en fi... Perdoneu-me... Em sento un xic sufocat... Em cal beure una mica d'aigua, inestimable Esteve Estevenovix. (*Beu.*)

IXEBUKOF.—(*Apart.*) Aquest ve a demanar-me diners. Per més que diguis, no t'enduràs d'aquí ni un Ropec. (*En veu alta.*) De què es tracta, benivolgut amic?

LOMOF.—Ja veureu... inestimable Estevenovix... Perdoneu: Esteve Estevenovix. Oh! Però que estic sufocat! No és cert que estic extraordinàriament sofocat? En fi; sols

vós podeu ajudar-me en aquesta avinentesa... per més que jo no hagi fet res per creure'm en dret a tenir, vull dir, a ésser...

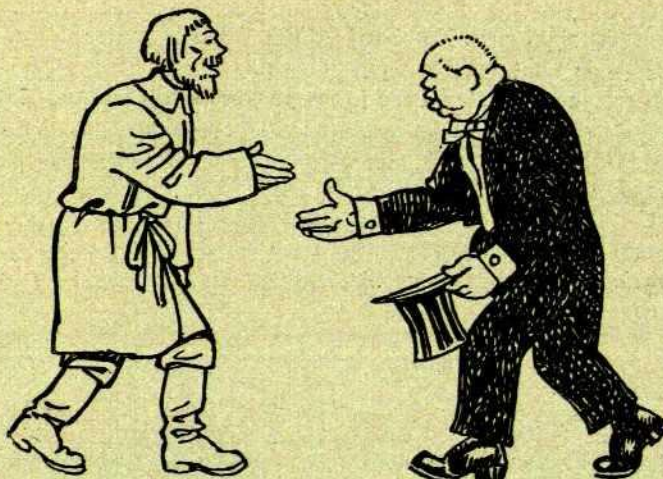
IXEBUKOF.—No us emboliqueu, desventurat! Expliqueu-vos d'una vegada!

LOMOF.—Tot seguit. Ara ho sentireu. (*Amb precipitació.*) He vingut a demanar-vos la mà de la vostra filla, Natàlia Estevanovna.

IXEBUKOF.—(*Amb gran joia.*) Sou un amic que val més or que no pesa! Repetiu el que acabeu de dir, que em sembla que no ho he oït bé...

LOMOF.—(*Amb gravetat.*) Tinc l'honor de demanar-vos la mà...

IXEBUKOF.—(*Interrompent-lo.*) Quina alegria em doneu! No hi veig de cap ull! (*Li besa les dues galtes.*) Feia ja molt de temps que desitjava aquest casament. Què dic? Ha

estat sempre el meu somni daurat. Sempre us he estimat com a un fill. Que Déu us doni a tots dos... Però que faig aquí, sense moure'm, mentre... Amb tot, no és pas aquest el moment de perdre les claus del terrat. Vaig corrents a cercar a Natàlia.

LOMOF.—(*Aturant-lo.*) Inestimable Esteve Estevenovix: creieu que puc esperar d'ella una resposta favorable?

IXEBUKOF.—Quina preguntal Natàlia no dirà pas que no a un jove com vós. Em jugaria qualsevol cosa que ja està enamorada de vós. Espereu-se un moment. (*Se'n va.*)

ESCENA II

LOMOF (*sol*)

Tinc fred. Estic tremolant de cap a peus, com en altre temps, la vigília dels exàmens... Lo principal és decidir-se. Costa molt, però s'ha de fer; i de pressa. A força de rumiar

i de donar-hi voltes, a força d'esperar l'ideal i el gran amor, a l'últim encara em quedaria solter... Tanmateix tinc fred de veres!... Natàlia Estevanovna és una dona de sa casa com poques n'hi ha. No és pas lletja i no té res de babau. Què més puc desitjar? Amb totes aquestes coses, les orelles em xiulen. (*Beu un vas d'aigua.*) Cal que de totes passades ho arrangi tot. Ja tinc trenta cinc anys i aquesta és una edat crítica com n'hi ha poques. Ara ja em cal dur una vida ordenada i reposada. Pateixo del cor i tinc palpitations per un tres i no-res. Gairebé sempre em sento acalorat i agitat. Ara mateix, estic petant de dents i se'm belluga la parpella de dalt de l'ull dret. Però la cosa més terrible és la son; o millor dit, l'insomni. Així que em fico al llit, i tan bon punt vaig

a aclucar l'ull, paf!, em sento unes punxades al costat dret que després se'm pugen al cap, passant pel costat esquerre. Aleshores m'aixeco com un foll i dono passes i més passes. Al cap d'un quart d'hora o vint minuts, quan em sembla que els nervis ja se m'han aplacat, em torno a ficar al llit... I paf!, altra vegada les punxades; aquest cop al costat esquerre, per enfilar-se cap al cap, passant pel costat dret. Hi ha nits que aquest enrenou es renova vint vegades per cada costat!

ESCENA III

LOMOF, NATÀLIA

NATÀLIA.—(*Entrant.*) Ah! Sou vós? El pare, que m'havia dit: «Vés-te'n a la sala. Hi trobaràs un negociant de no sé què, que desitja oferir-te els seus serveis.» Bon dia, Ivan Bassilievix.

LOMOF.—Bon dia, inestimable Natàlia Estevanovna.

NATÀLIA.—Dissimuleu que hagi vingut amb davantal. És que estava pelant pèsols. Per què no us heu deixat veure des de fa tant de temps? Seieu. Berenareu amb nosaltres, eh?

LOMOF.—No; gràcies. Jo no prenc mai res... a deshora.

NATÀLIA.—Ja podeu fumar, ja, si voleu. Ja us donarem foc. El temps s'ha adobat força. Avui no és pas com ahir. Va ploure tant, que els pagesos no pogueren fer res. I vosaltres, ja heu segat? Mentre feia bo, jo vaig voler que seguessin tot el prat... Ara temo que el temps... Potser hauria volgut més esperar... Però digueu-me: veig què

aneu vestit de cerimònia. Què passa? Que aneu al ball? Sigui dit de passada, feu molta patxoca!

LOMOF.—(*Molt agitat.*) Escolteu, inestimable Natàlia Estevanovna. Voldria que m'escoltèssiu, sabeu?... Us quedareu parada, ja ho veig, i potser us enfadareu i tot... Jo... (*Apart.*) Oh, quin fred que tinc!

NATALIA.—Ja us escolto. (*Silenci.*) De què es tracta?

LOMOF.—Procuraré acabar aviat. Vós no ignoreu, inestimable Natàlia Estevanovna, que fa molt, molt de temps que tinc l'honor de conèixer la vostra família. La meua tia, al cel siga, i el seu marit, Déu l'hagi perdonat, al qual vaig heretar, com sabeu, eren molt bons amics amb el vostre pare i la vostra mare, que Déu tingui a la glòria. Els Lomof i els Ixebukof han estat sempre en bones relacions. Sense comptar que les meves terres són veïnes de les vostres. Vós ja sabeu que tinc un prat que llanda amb el vostre bosc d'abadolls.

NATALIA.—Permeteu que us interrompeixi. Acabeu de dir: «Tinc un prat...» Què voleu dir?

LOMOF.—Ah! Em sembla que és prou clar...

NATALIA.—Sí. Clar! Us ho deu semblar. Perquè aquest prat és nostre i no pas vostre.

LOMOF.—Perdoneu: és meu, inestimable Natàlia Estevanovna.

NATALIA.—Ara sortiu amb això? I des de quan, des de quan és vostre, aquest prat?

LOMOF.—Deveu estar confosa. Es tracta del prat que separa el vostre bosc del pantà.

NATALIA.—No estic confosa. És aquest mateix. Aquest prat és nostre.

LOMOF.—Us asseguro, inestimable Natàlia, que aquest prat és meu.

NATALIA.—Ivan Bassilievitx, mireu-ho bé. Consulteu la vostra consciència. Rumieu, i digueu-me des de quan aquest prat és vostre.

LOMOF.—Ah! Sempre ha estat de la meua família!

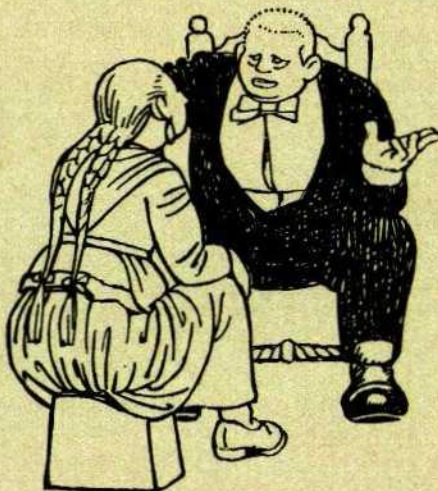
NATALIA.—Això ja no es pot aguantar!

LOMOF.—Cantin papers i mentin barbes. No ignoro que, en altre temps, hi hagueren plets per aquest prat; però ara tothom sap que és nostre. Escolteu. L'àvia de la meua tia havia cedit aqueix prat als pagesos de l'avi del vostre pare per a que utilitzessin el fenc per a fer matalassos. Els pagesos de l'avi del vostre pare, que se'n serviren durant cinquanta anys seguits, s'acostumaren a considerar-lo com si fos d'ells, quan es tractava d'un senzill usdefruit. Però quan vingué l'hora de l'emancipació...

NATALIA.—La cosa no va anar pas de la fàcil que deieu. Tant el meu avi com el meu besavi deien que les seves terres llandaven amb el pantà, i, per tant, el prat hi era comprès. No hi ha discussió possible. I no comprenc que... Vaja! N'hi ha per a llogar-hi cadires!

LOMOF.—Us portaré els papers, Natàlia Estevanovna.

NATALIA.—Confesseu que us trufeu de mi o que esteu mentint. És possible? Almenys fa tres segles que tenim aquest prat, i ara, de sobte, veniu vós a dir-nos que no és nostre. Perdoneu, Ivan Bassilievitx, però sembla que un vegi visions. No ho dic pas perquè vulgui de totes passades que el prat

sigui meu. No té més enllà de cinc centes desiatines i no pot valer pas més de tres cents rubles. Però jo no puc consentir cap injustícia. Diguen el que vulgueu, no ho puc tolerar!

LOMOF.—Escolteu, escolteu. Els pagesos de l'avi del vostre pare, com ja he tingut l'honor de dir-vos-ho, feien matalassos per l'àvia de la meua tia. Aquesta àvia, volent-los fer un servei...

NATALIA.—No em vinguen amb els avis i amb les ties! No hi entenc res, en tot això! Jo només sé que el prat és nostre i no se n'ha de parlar més.

LOMOF.—És meu.

NATALIA.—És nostre. Per més que estiguéssiu dos dies sencers volent demostrar-m'ho, i per vestits llampants que us poséssiu, el prat seguiria essent nostre, nostre, teniu-ho ben entès. Jo no desitjo pas el que no és meu, però tampoc consento que em prenguin ni una agulla. Jo sóc així.

LOMOF.—Ben mirat, Natàlia Estevanovna, no m'hi faig fort en voler conservar aquest prat i, si tant us agrada, us el cedeixo de bon grat. Si us en parlava, és perquè volia dir-vos una altra cosa.

NATALIA.—Està bé, tot això! Ja podeu fer el després, disposant del que no us pertany i oferint-me el que ja és meu... És molt estranya aquesta història, Ivan Bassilievitx. Fins ara us havíem tingut per un bon veí. L'any passat us vàrem deixar la nostra trilladora i mireu: el nostre blat s'hagué d'esperar fins a novembre. I per agrair-nos-ho, ara us porteu com un tàrtar; sí, com un tàrtar fet i pastat. Ah, no! El que és vós, si que no sou pas un bon veí!

LOMOF.—Apai! Tracteu-me d'impostor, si

en teniu ganes! Heu de saber, senyoreta, que mai en la vida no m'he apropiat les terres del veí i que no he de permetre a ningú, sigui qui sigui, que faci contra mi una acusació que... (*Es serveix un vas d'aigua, precipitadament, i se'l beu d'un glop.*) Que vós ho vulgueu no, no; aquí i a tot arreu, aquest prat és meu.

NATALIA.—No és cert. El prat és nostre.

LOMOF.—Us dic que és meu.

NATALIA.—No és veritat. Jo us ho provaré. Avui mateix, sense anar més lluny, el faré segar.

LOMOF.—Què dieu?

NATALIA.—El que oïu. Hi enviaré el meus segadors i el deixarant net com una patena.

LOMOF.—Jo els foragitaré.

NATALIA.—No gosareu.

LOMOF.—(*Amb les dues mans, crespades, damunt del pit.*) Ja m'ho sabreu dir!

NATALIA.—No us poseu d'aquesta manera, home! Si us voleu enfurismar, aneu-ho a fer a casa vostra. Però mentre estiguen aquí, no us enfadeu.

LOMOF.—Senyoreta: si no tinguéssiu en aquests moments unes terribles palpitations de cor i si no em sentís als polsos unes estranyes punxades, us diria certes coses... (*Posant-se a cridar.*) Us diria que aquest prat és meu.

NATALIA.—(*També cridant.*) I jo us respondria que és nostre.

ESCENA IV

ELS MATEIXOS, IXEBUKOF

IXEBUKOF.—(*Entrant.*) Què passa? Què és aquesta cridòria?

NATALIA.—Expliqueu-li, pare, a aquest senyor, de qui és el prat que llanda amb el bosc d'abadolls i el pantà. És seu o és nostre?

IXEBUKOF.—Oh! Aquest prat és nostre, minyó!

LOMOF.—A veure, Esteve Estevanovitx: i des de quan és vostre? Almenys vós, sigueu enraonat. L'àvia de la meua tia donà l'usdefruit d'aquest prat als pagesos del vostre avi. Aquests pagesos se'n aprofitaren durant quaranta anys, com si en fossin els amos. I després...

IXEBUKOF.—Deixeu-me dir, també... Us oblideu de que si aqueixos pagesos no pagaven res a la vostra àvia.

LOMOF.—No era a l'àvia...

IXEBUKOF.—Doncs a la tia de la vostra àvia...

LOMOF.—Perdoneu...

IXEBUKOF.—Deixeu-me dir, home! Si aqueixos pagaven res a ningú, fos qui fos, era precisament perquè el prat estava en plet. Però ara tothom sap que el prat és nostre. Si no ho voleu creure, aneu a veure que diu el catastrophe.

LOMOF.—Jo us demostraré que el prat és meu.

IXEBUKOF.—Ho vull veure. No se pas com...

LOMOF.—Com tres i dos fan cincl

IXEBUKOF.—En tot cas, noi maco, no m'ho demostrareu pas a crits, com els que ara estàveu fent... Perquè us he de dir una cosa, recordeu-la bé: si em molesteu amb aquest prat, el donaré als pagesos.

LOMOF.—Ja fóra bonic, ja, que us fessiu el generós amb el que no és vostre!

IXEBUKOF.—Però escolteu, jove: heu de saber que no estic acostumat a que se'm parli amb aqueix to. Tinc trenta anys més que vós i us mano que no em perdeu el respecte.

LOMOF.—Decididament, vós us penseu que jo sóc un enze. Declareu que és vostra una propietat que és meua, i encara volem que estigui serè quan us parlo! No és pas així com es comporten els bons veïns, Esteve Estevenovitx. Sou un impostor.

IXEBUKOF.—Eh? Què heu dit, ara?

NATALIA.—Jo de tu, faria segar aquest prat tot seguit.

IXEBUKOF.—Eh, mestre! Què heu dit?

LOMOF.—Dic que ja oïreu parlar de mi. Si hi ha jutges aquí...

IXEBUKOF.—No trobareu jutges en lloc que us puguin atribuir aquest prat. Però ja veig prou el què volem. Esperàveu trobar una excusa per fer-nos plet. Sou com tots els de la vostra família.

LOMOF.—Us prohibeixo que insulteu la meua família! Tots els meus ascendents han estat gent íntegra. No n'hi ha hagut cap que hagi estat condemnat pels tribunals, com el vostre oncle.

IXEBUKOF.—Però tots han estat uns tanques de cap a peus.

NATALIA.—Tots! Tots!

IXEBUKOF.—El vostre avi bevia pels colzes i la més petita de les vostres ties, Nastàsia Micaelovna, va fugir amb un aprenent d'arquitecte.

LOMOF.—Manoi, quin orgull, per ésser fill d'una pobra coixal (Apart.) Ah, les palpitations!... I aquests xiulets a les orelles! (En veu alta.) Aigua! Un vas d'aigua!

IXEBUKOF.—I vós, fill d'un jugador, d'un llibertí, d'un...

NATALIA.—I la vostra tia? Ah! Parlem-ne de la vostra tia! Quina gata maula!

LOMOF.—(Apart.) Ja se m'a-dorm la cama esquerra... (En veu alta.) Sou un intrigant. No és un secret per ningú que quan es tracta de... (Apart.) Els ulls em fan pampallugues; el braç dret... (En veu alta.) El capell! Per l'amor de Déu, doneu-me el capell!

IXEBUKOF.—Sou un fals i un cara-girat i un home sense principis. Sou un poca-vergonya! I us prohibeixo que torneu a posar els peus en aquesta casa.

NATALIA.—Aneu als tribunals, apa, si go-seu! Ah! (Lomof se'n va.)

ESCENA V

IXEBUKOF, NATALIA

IXEBUKOF.—Que se'n vagi al botavant, aquest energumen!

NATALIA.—Quin desvergonyit! Fieu-se dels veïns!

IXEBUKOF.—Això és un monstre!

NATALIA.—Us ho pren tot i encara us insulta!

IXEBUKOF.—I pensar que un home així gosava presentar-se per demanar...

NATALIA.—Demanar... què?

IXEBUKOF.—Doncs mira: venia a demanar-te a tu. Es vol casar amb tu, aquest tros de còniem.

NATALIA.—Ah! I no m'ho podies haver dit abans?

IXEBUKOF.—Per això s'havia posat el frac, el presumit!

NATALIA.—Volia... casar-se... casar-se amb mi? Ell? (Es deixa caure en una cadira de braços i es posa a sanglotar.) Crida'll Crida'll De pressa! De pressa!

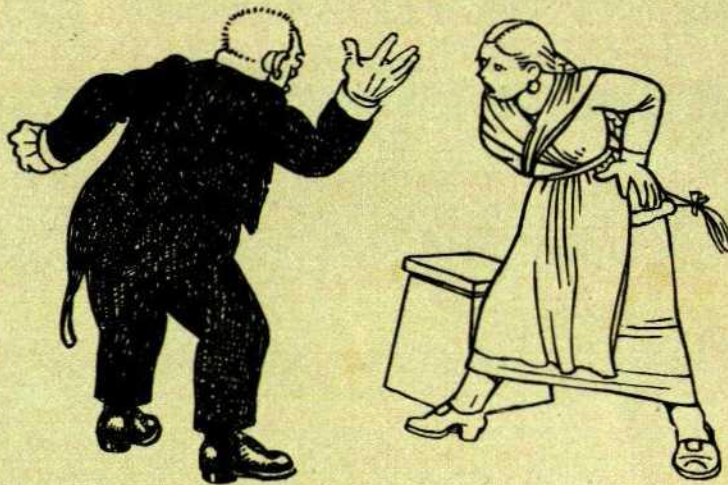
IXEBUKOF.—A qui he de cridar?

NATALIA.—A qui? A ell! A Ivan Bassilievitx! Ai que em moro! Crida'll! Que no sé el què em passa!

IXEBUKOF.—Quina mala sort que tinc! Així caigués el cel i ens atrapés a sota! Ah! Maleït-siga!..

NATALIA.—Em moro! M'estic morint! Crida'll Crida'll!

IXEBUKOF.—Ja hi vaig, dona! No cridis així! (Se'n va corrent.)

ESCENA VI

NATALIA.—(Sola.) Què hem fet, Santa bona Maria? Tornarà?...

ESCENA VII

NATALIA, IXEBUKOF

IXEBUKOF.—(Tornant a entrar.) Aquí el tens. I arregleu-vos. Et deixo amb ell, perquè jo no vull embolicar-m'hi.

NATALIA.—On és? On és?

IXEBUKOF.—Et dic que ve al meu darrera. Ah! Ja us dic jo que en dona, de mals-de-cap, això de tenir una noia per a casar!... Si l'hem insultat, a aquest pobre xicot, si l'hem aviat a puntades de peu, si l'hem... foragitat com un gos, és perquè tu has volgut.

NATALIA.—Perquè jo ho he volgut?

IXEBUKOF.—Doncs, com vulguis. Encara resultarà que de tot en tinc la culpa jo. (La porta s'obra.) Ja és aquí. Me'n vaig. (Se'n va amb dignitat.)

ESCENA VIII

NATALIA, LOMOF

LOMOF.—(Entrant, pàlid i tremolós. Apart.) Palpitacions... Punxades... Pampallugues... Em sembla que no en sortiré!...

NATALIA.—Ens hem picat un xic les crespes, Ivan Bassilievitx... Perdoneu-me. Ara em ve a la memòria. Aquest prat és vostre. Vós teniu raó.

LOMOF.—El prat... si... el prat... (Apart.) I aquesta tremolor de la parpella de l'ull esquerre... Ara tinc tremolors a tots dos ulls...

NATALIA.—Sí. Aquest prat és vostre, completament vostre... Seieu-vos, home, seieu-vos... Erem nosaltres, els que anàvem equivocats.

LOMOF.—Valgue'm Déu! Aquí només hi ha una qüestió de principis. Jo no em faig fort amb el prat, sinó amb els principis.

NATALIA.—Entesos. I si parléssim d'una altra cosa?

LOMOF.—De totes maneres us hauria portat les escriptures que proven que l'avia del vostre pare, vull dir, de la meua tia, havia donat al vostre pare, és a dir, no, al vostre avi, això és...

NATALIA.—Ja està tot dit. Estem d'acord. (Apart.) Com m'ho faré venir bé perquè parli de...? (En veu alta.) Que anireu aviat de cacera?

LOMOF.—Penso anar a caçar guatilles, inestimable Natàlia Estevanovna, però no ara, sinó més endavant. Esperaré que estigui feta la collita. Oh, i a posta: no ho sabeu? L'Ugadai, el meu gos, coïxeja.

NATALIA.—Quina dissort! I què li ha passat?

LOMOF.—No ho sé. Es deu haver ferit o algun altre gos el deu haver mossegat. Una bèstia que feia tant de goig! I tant de diner que em va costar! Me'l va vendre En Miranof per cent vint-i-cinc rubles.

NATALIA.—Masses diners, Ivan Bassilievitx, masses diners.

LOMOF.—No us ho penseu. Valia molt més. No n'hi ha d'altre.

NATALIA.—El meu pare només va donar

vuitanta sis rubles pel nostre *Otkatai*, i convindreu amb mi que l'*Otkatai* és molt més bonic que el vostre *Ugadai*.

LOMOF.—L'*Otkatai* més bonic que l'*Ugadai*? No, no ho digueu enlloc.

NATALIA.—Sí. I és més jove, el que no priva que sigui més elegant que el vostre.

LOMOF.—Si sembla que li hagin escursat el morro inferior.

NATALIA.—Que li heu mesurat el morro, per declarar que el té més curt que el d'*Ugadai*?

LOMOF.—Sí. Bé l'he mesurat prou!

NATALIA.—Heu de saber que el nostre *Otkatai* és un gos de raça. El seu pare es deia *Iapriagai* i la seva mare *Estameska*, mentre que mai no s'ha pogut posar en clar quins foren el pares del vostre vell *Ugadai*.

LOMOF.—Doncs per vell que sigui, jo no el canviaria ni per cinc *Otkatais* plegats.

Del meu sí que se'n pot dir un gos; el vostre no passa d'esser una bèstia qual-sevol. Però és inútil discutir. D'animals així se'n troben a puntades de peu. El vostre no val ni vint-i-cinc rubles.

NATALIA.—Veig que avui, Ivan Basilievitx, us ha donat el rampell de contra-dir-ho tot. Adés us imaginàveu que el prat era vostre. Ara preteneu que l'*Ugadai* és mi-

llor que l'*Otkatai*. No m'agrada que la gent digui el que no pensa. I vós sabeu perfectament que l'*Otkatai* val cent vegades més que el vostre pobre *Ugadai*. A què ve que digueu el contrari?

LOMOF.—Natàlia Estevanovna, veig que em preneu per un tanoca i que us penseu que tinc pa a l'ull. Però tothom sap que el vostre *Otkatai* no hi flaira.

NATALIA.—No és pas veritat.

LOMOF.—Però si és proverbial!

NATALIA.—Us torno a dir que no és veritat.

LOMOF.—No us enfadeu, senyoreta. No us enlaireu així, per favor!

NATALIA.—Per favor! No digueu rucades. No sigueu taboll! Mireu que gosar comparar el nostre *Otkatai* amb un gos que només és bo per rebre una mala perdigonada!

LOMOF.—Perdoneu-me. No puc seguir discutint perquè em tornen a venir palpitations.

NATALIA.—Si no cridéssiu així no les sentiríeu.

LOMOF.—Per pietat, senyoreta! No continueu! El cor em rebotarà...

NATALIA.—No callaré... Si voleu que calli,

confesseu que l'*Otkatai* val cent vegades més que l'*Ugadai*.

LOMOF.—Cent vegades menys. Ah! Maleït-siga el vostre gos! No estaré content fins que sàpiga que les mosques el devoren. Ail Les parpelles! Ail Els polsos! Ail El costat!

NATALIA.—El vostre gos sí que rai, que ja se'l mengen de viu en viu! Com que ja fa farum de carn morta...

LOMOF.—Calleu, calleu, per Déu! Us dic que el cor em rebotarà.

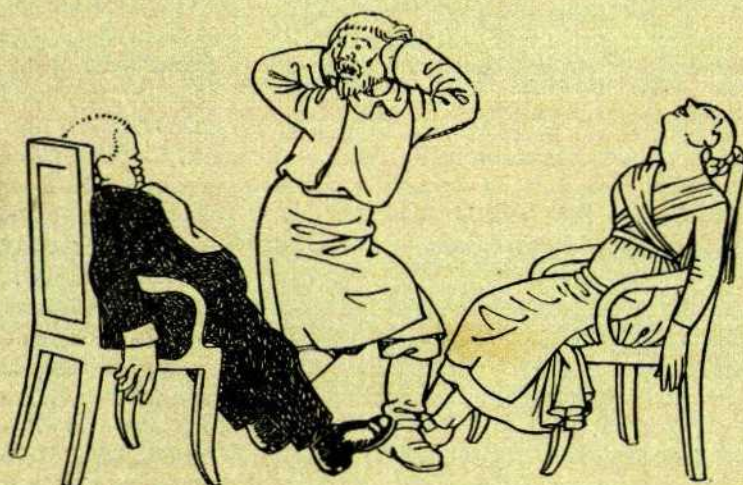
NATALIA.—Doncs no callaré!

ESCENA IX

ELS MATEIXOS, IXEBUKOF

IXEBUKOF.—(Entrant, tot esfereït.) Ja tornem a ésser-hi?

NATALIA.—Pare: responeu llealment, se-

gona la vostra consciència. Quin gos és millor, l'*Otkatai* o l'*Ugadai*?

LOMOF.—Esteve Estevenovitx, digueu només una cosa: l'*Otkatai*, no té el morro més curt que l'*Ugadai*?

IXEBUKOF.—I encara que li tingués, què hi faria? No per això deixaria d'esser el millor gos de l'encontrada.

LOMOF.—Després de l'*Ugadai*, no és veritat?

IXEBUKOF.—No us atolondreu, noi maco, i escolteu-me: el vostre *Ugadai* té moltes qualitats. És un gos de raça; té bona presència, fa molt de goig... Només té que és vell, prou ho sabeu, i aquest defecte s'ha de tenir molt en compte.

LOMOF.—Atureu-se un xic, us ho prego... Aquestes palpitations... Mirem-s'ho tot amb sang freda i anem a pams. Vós recordareu perfectament el què va passar a la cacera de can Miranof. L'*Ugadai* anava al davant de tots, de parella amb el *Ramsai*, el gos dels Miranof, mentre que el vostre *Otkatai* anava a la cua, a una versta de distància.

IXEBUKOF.—No és estrany... Un criat dels Miranof el va fuetejar a la sortida i se'l va endur junt amb el *Ramsai*.

LOMOF.—Ho admito. I què va passar des-

prés? La colla de gossos en pes se'n anà a seguir el rastre d'una guineu, però hi mancava l'*Otkatai*, que se'n anà al darrera d'un be.

IXEBUKOF.—És fals! Us dic que és fals!... Però valdrà més que deixem aquesta qüestió perquè sento que se'm puja la mosca al nas. Us diré, tanmateix, que si el criat va fuetejar el meu gos fou només que per enveja, sí; perquè tothom l'admira el meu *Otkatai*. Sí, tothom l'admira i me l'enveja, i vós també... Recordo perfectament que...

LOMOF.—Jo també em recordo perfectament d'altres coses i si gosés dir-les...

NATALIA.—Apa, digueu-les, no us guardeu res al pap!

LOMOF.—Callaré, perquè sento que se m'adorm la cama esquerra i que el cor està a punt de rebotar...

NATALIA.—Ah! Ja hi caic! Les palpitations... Quin caçador! El que hauríeu de fer és no moure's de casa i estar-vos a la vora del foc, en una bona cadira de braços, ben encoixinada, i amb una taça de tisana sempre a punt...

IXEBUKOF.—És cert... Les palpitations... Però fóssiu, almenys, un bon caçador! Quan aneu de cacera us allunyeu dels rengles per discutir el que s'ha fet i per destorbar la feina dels gossos. Però això deixem-ho córrer, també. Vós no sou pas un veritable caçador, i no em parlem més.

LOMOF.—I vós, que us ho penseu ésser un bon caçador? Si no us movíeu del costat d'En Miranof, era per adular-lo, per intrigar. Aquesta és la paraula: sou un intrigant

IXEBUKOF.—Calleu, miserable!

LOMOF.—Sí, un intrigant.

IXEBUKOF.—Presumit!

LOMOF.—Vell xaruc!

IXEBUKOF.—Si no calleu us trenco la nuca com a un conill!

LOMOF.—Tothom sap — ai, el cor! — que la vostra dona — ai, la camal — us apallissava — ai, que em moro!

IXEBUKOF.—I que tu et deixes governar per la criada!

LOMOF.—Ja hi som! Ja hi som! El cor se'm rebenta... L'espatlla se'm paralitza... Què tinc! Què tinc! Un metge!

NATALIA.—Això no és un home; això és un ninot!

LOMOF.—Un metge! Un met... (Cau en basca).

NATALIA.—Quin caçador! Si ni es deu poder tenir dalt de cavall... Pare... que li passa? Mireu-se'l, pare... Ivan Basilievitx! Ah! S'ha mort!

LOMOF.—M'ofego... n'ofego... aire! aire!

NATALIA.—Es mort!... (El sacceja per una mànega.) Ivan Basil... Ivan Basil... Però què hem fet, Déu meu! L'hem assassinat! (També a ella li ve una basca i cau sense sentit en una alta cadira de braços).

IXEBUKOF.—(Entre les dues cadires dels desmaiats). Què és això? Què tens? Què teniu?

NATALIA.—Es mor... Em moro... Ens morim...

IXEBUKOF.—Aire! Aigua! Metges! (*Apropa un vas d'aigua als llavis de Lamof*). Beveu, jove! Beveu, babau! No beu. I tant que li agradava l'aigua! Ja no beurà mai més! Ah, que en sóc de dissortat! I què espero, per penjar-me o per escanyar-me, o per ofegar-me o per clavar-me un tret entre cella i cella? Ah! Un punyall! Doneu-me un punyall (*Lomof es mou una mica*). Ja ressucita. Preneu un xic d'aigua. Beveu.

LOMOF.—On sóc? Què veig? Què serà de mi?

IXEBUKOF.—Apa, caseu-se. Caseu-se a corre-cuita, i aneu-se'n després tots dos al botavant! (*Els pren les mans a tots dos i les*

uneix). Ella hi consent. Jo us beneixo. I ara deixeu-me tranquil.

LOMOF.—Ehl! Ella hi consent? Qui, ella? En casar-se amb mi?

IXEBUKOF.—Sí, home, sí. Abraceu-vos i aneu-se'n tot seguit, que no vull oir més discussions.

NATALIA.—Sí, sí; ja hi consento.

IXEBUKOF.—Ho veieu?... Apa!.. Abraceu-vos d'una vegada!

LOMOF.—(*Després d'haver abraçat a Natalia*) Sou molt bo... Sou un tros de pa... Però... de veres hi consent?... Ail els polsos... les cames!.. Sí, sí... serà la meva dona... Natalia Estevanovna! Oh! Que estic content! Quina sort!

NATALIA.—Jo també estic contenta, Ivan

Bassilievitx. Només que haurieu de convenir amb mi, que l'*Ugadai* no val tant com l'*Otkatai*.

LOMOF.—Permeteu: el meu gos val més que el vostre.

NATALIA.—I ara! No ho torneu pas a dir!

IXEBUKOF.—Continueu, fills meus!.. Continueu! Però no us penseu pas que m'hi fiqui, en les vostres discussions. Ara ja són disputes entre marit i muller. Que portin xampany i brindaré per l'harmonia dels vostres gèmits...

LOMOF.—L'*Ugadai*...

NATALIA.—L'*Otkatai*...

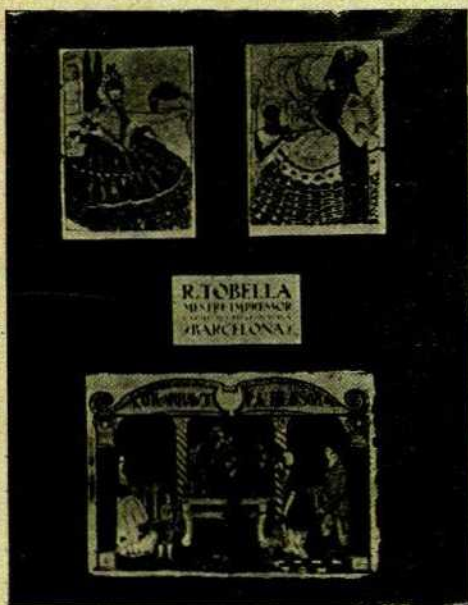
IXEBUKOF.—Xampany! Que portin xampany!

TELÓ

ALFONS MASERAS, trad.

Reproducció d'algunes de les mostres que el mestre impressor Ramon Tobella

(Carme, 18), té instal·lades dins el Gran Palais de l'Exposició d'Arts Decoratives i Industrial Modernes de Paris. A més de treballs comercials, targes de convit, exlibris, caràtules, llibres il·lustrats, etc., hi ha una petita col·lecció de Carnets de fantasia: Modes, Menús, Programmes, etc. Aquesta edició, d'uns 200 models, la major part dels originals són d'artistes catalans i van estampats a diverses tintes. Obeint el Reglament de l'Exposició, ens hem abstingut d'enviar en aquest Certament tot lo fet amb caràcters i ornamentat gòtic o marcadament clàssic.

Una de les sales de la instal·lació del Foment de les Arts Decoratives a la rotonda del Grand Palais.

*Projecte i decoració
d'En Lluís Masriera.
Llum central
d'En Pere Corberó*

Malgrat la dispersió que comporta l'estiu, hem aconseguit que *En Pere Coromines, de Sant Pol de Mar estant*, volgués contestar unes quantes preguntes nostres que ens havien estat suggerides per la publicació del seu darrer llibre. Els lectors de D'ACÍ I D'ALLÀ, amatents a les fluctuacions literàries d'aquest període particularment fèrtil per a les nostres biblioteques, llegiran amb gust les opinions de l'autor de *La vida austera* i de *Les gràcies de l'Empordà*.

— En les planes preliminars del nostre llibre *A recer dels tamaris*, feu una declaració curiosa. Dieu: «i ara que nou Peer Gyut, torno a la terra amada, no sé si tindrà temps d'ésser del tot la única cosa que hauria pogut ésser: un plaga narrador de belles gestes imaginades, amanides amb un pols sentimental i apassionades d'humana alegria? No us fa por que en aquestes paraules hom vegi una mena de renegament de les nostres generoses empreses de joventut? L'espectador que sou ara no apareixerà injust envers l'actor que vàrem ésser fa vint anys?

— Tota la meua vida ha estat un seguit d'aventures. Terribles unes, plaents altres, poques d'elles desventurades del tot. Però de cada aventura n'he fet un llibre. La única condició que ha persistit en mi és la de l'home que escriu llibres. De les punyents angoixes de Montjuïc n'eixiren *Les presons imaginàries*. Enamorat de la meua dona, constituent, pobres com érem, una família de nou fills, li he escrit *Les hores d'amor serenes*. Del meu treball al Municipi, fecond com cap altre, en el cimal esplèndid dels 35 anys, en vaig fer la corona de *La vida austera*. Els quatre anys de restauració viscuts al centre d'Espanya donaren per resultat *El sentimiento de la riqueza en Castilla*. Les enyorances de la terra empordanesa que embaumaren de dolça poesia la llar paterna m'inspiraren *Les gràcies de l'Empordà*. La meua aventura política ha culminat en les *Cartes d'un visionari sobre la Monarquia i la República*. No em sembla que renegui de la meua vida quan al capdavant observo que gairebé sempre el llibre és millor que l'empresa, com no es donava de menys Esquil d'haver-se trobat a Salamina quan estava més orgullós d'haver escrit *Els Perses*. Vagi a saber si encara amb els cabells blancs i tot no haurem de

PERE COROMINES

Entreviu amb l'autor de «A recer dels tamaris»

renovar les nostres empreses de joventut.

— Quina de les novel·les aplegades en el nostre darrer llibre us estimeu més? La majoria del públic sembla preferir *La sèptima simfonia*, on descriviu amb aquesta mena d'entusiasme cavallerívol que us és propi, els detalls d'un malentès amorós. Jo vacil·lo entre les dues fites extremes del llibre: entre *La sèptima simfonia* i *La dona lletja*.

— M'estimo més *La sèptima simfonia* que *La dona lletja*, perquè si ara fos a fer la segona no l'escriuria igual, i la primera sí. Sento molt haver de coincidir aquesta vegada amb una pobra gent que cerquen en l'obra literària un impuls d'edificació moral i no sento gens merèixer el menyspreu dels que no troben gust ni modernitat en les obres que no són agres ni perverses. Per a mi la literatura no té altre fi que l'home, sigui com sigui.

Però es veu que en *La sèptima simfonia* el lector no veu el que jo hi he volgut po-

sar. Uns em parlen de la *badada* de l'Arnau; altres, com vós, creuen que no més hi ha un malentès. A mi em semblava haver descrit un conflicte sentimental que *forçosament* havia de produir-se per ésser els tres primers personatges tals com són, per una conseqüència irresistible del caràcter de cada un d'ells. Tant és que badin com que no badin, si no les hagués aquest malentès, n'hi hauria un altre. Tres ànimes fortes i nobles, refiada l'una de la seva força renovadora, incisiva i més amament l'altra, d'una rectitud eixuta, ingènua i desconixedora la tercera dels revolts de l'amor havien de donar lloc al conflicte que jo he volgut escriure o a un altre de semblant.

La forma de tractar les obscures volicions d'aqueixes tres ànimes intrínsecament nobles no és estranya a la influència de la jove escola francesa dels Proust, dels Radiguet, dels Sanury i dels Mauriac.

Però, hi ha en *La sèptima simfonia* un esforç del que no en parla ningú. Justament preocupats per la necessària reforma ortogràfica i per la purificació gramatical de la llengua, no hem treballat prou el ritme intern que és la gràcia de la prosa, l'expressió metòdica del pensament. Jo he volgut fer quelcom d'això, però com que encara uso el *lo neutre*, fora del català francès, En Josep S. Pons, no ho ha volgut veure ningú.

— Advocat, economista, escriptor... No us reca de repartir les vostres energies en aquestes tres direccions? No sentiu mai la pruija d'una especialització absoluta? No ignoro que en proposar-vos aquestes preguntes no faig sinó reprendre la discussió, no fa gaire temps abandonada a França, sobre la conveniència o inconveniència d'un metier second. Tant-se-val. El nostre vot interessa.

— Els que no hem heretat dels nostres pares una posició econòmica independent, no hem tingut més remei que cercar en el treball remunerador la conquesta dels lleures que ens permeten donar-nos a la tasca preferida. Des d'aquest punt de vista la qüestió no té gaire interès i ve resolta per la necessitat. No crec ni en la conveniència ni en l'avantatge del *métier second*.

Però en l'enquesta francesa i en la pregunta vostra es confonen dues coses ben diferents, com són el *métier* i la *vocació*. Si és llastimós que un escriptor es vegi obligat a guanyar-se la vida fent un ofici que

tal vegada no li plau, no ho és que cerqui en la vocació el fons d'emocionants aventures que faran rica d'experiències la seva vida.

Per a mi la filosofia, l'econòmica, la història tenen l'encís de la nova aventura en tant com puc contribuir a crear-les. Sento una inclinació irresistible a l'acció directa. Per ric que hagués nascut no m'hauria plagut la situació de l'escriptor espectador, que considero un paràsit per qui la vida no es deixarà mai penetrar fecundament. Aqueixa és la característica més essencial del *snob*.

No sabia com explicar-li les tumultuoses emocions que m'ha volgut la meua intervenció íntima en empreses que mobilitzen milions de duros i que centren l'activitat vital de milers d'homes. En el meu estudi d'advocat he pogut seguir les sinuositats de l'ànima humana en els estralls domèstics. I és ara quan començo sentir que la meua energia no és una bóta de Sant Farriol que voldria poder-me eixregar cada dia més a recollir en tota mena de formes literàries les variades experiències de la meua vida, com qui escriu els capítols d'un llibre de memòries.

—Del pròleg que heu posat al vostre llibre, dedueixo que no sou partidari de cercar la nostra originalitat literària mitjançant un tancament de portes, sinó més aviat d'una ampla assimilació de corrents de tota mena. Creieu que aquest sistema, escaient per vós, ho serà per tothom? No temeu que algun temperament tendral es deixin arrossegar tan lluny que en acabat no sapiguen tornar a la deu materna?

—Temps ha que crec en la necessitat que té la literatura catalana de nodrir-se amb la fosa d'aportacions exòtiques. Així com el temperament català quan declina sent la pruija de l'extravagància i de l'originalitat, la forma de les nostres concepcions literàries troba la seva expressió nacional en el seny,

en la proporcionalitat, en l'equilibri. El nostre perill més gran és la fadessa, l'academicisme, parlant amb perdó.

Per molts anys he cercat una plaent confortació en les lectures orientals, fins que en la nova literatura russa, el fet més extraordinari dels nostres temps, i en les joves escoles franceses tan riques de paisatges humans he pogut trobar dues deus prodigioses i inexhauribles.

La desviació dels temperaments tendrals no és un seriós problema literari. Si aneu a mirar, tant li fa que escrigui *La Novel·la del meu Carrer* com que l'entretinguin fent *Cal·ligrames*. No conec cap literatura que hagi començat a tenir una vàlua veritablement nacional fins que ha arribat a moure un interès humà.

Buidem en el nostre vas tot el que apassiona als homes del nostre temps i obtindrem la més noble i la més genuïna expressió de l'ànima catalana. En el seu *Cant Espiritual* ens va deixar el poeta Maragall una obra que no ha estat superada i és possible que mai més ho sigui en catalanitat. Perquè va ésser tot lo més home que pot arribar a ésser un català.

—Sé que prepareu una novel·la. No us plauria de dir-me'n alguna cosa? Ja sabeu com apassiona en aquest moment tot allò que es refereix a aquest gènere que uns creuen prematur dins el nostre renaixement i d'altres es planyen perquè no té tanta ufana com a França o Anglaterra.

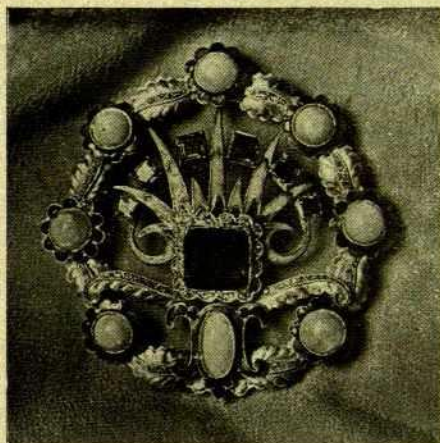
—No la preparo, que en tinc llesta la primera part. Es titula *Les Dits i Facècies de l'extrem filàntrop En Tomàs de Bajalta*. I encara que em morís abans d'escriure les altres dues parts, aquesta que duu el subtítol de *Silen* formaria ja una obra aparentment completa.

És certament una novel·la, amb un tipus central i una perfecta unitat de narració. Però encara aquesta primera part que comprèn els orígens humans del meu filàntrop, diversos i fins de vegades contradictoris, no podrà ésser tan fluida com les altres. La segona es titularà *Pigmalió*, i en ella el meu filàntrop entorn del seu desastre matrimonial hi viurà la tragi-comèdia del nostre món intel·lectual en els temps de la Restauració i de la Regència. En la tercera part *Prometeu*, el filàntrop viurà el fracàs de la nostra revolució anarquista i morirà afusellat a Montjuïc.

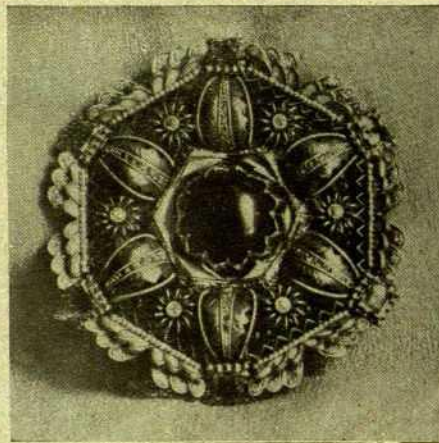
Si fos afortunat en la realització del meu intent, continuaria la nostra novel·la nacional on va deixar-la el *Tirant lo Blanc*. Com sabeu, sóc un apassionat lector dels llibres de cavalleries, i si no he publicat ja l'estudi que en vaig fer en una conferència que vaig donar a Florència, és perquè qui mana, mana.

El meu Tomàs de Bajalta és una barreja de *Faust* i de *Tirant lo Blanc*. Contempla sempre el món com si fos una cosa seriosa i d'això en resulta la seva tragèdia, que moltes vegades fa més aviat riure que plorar.

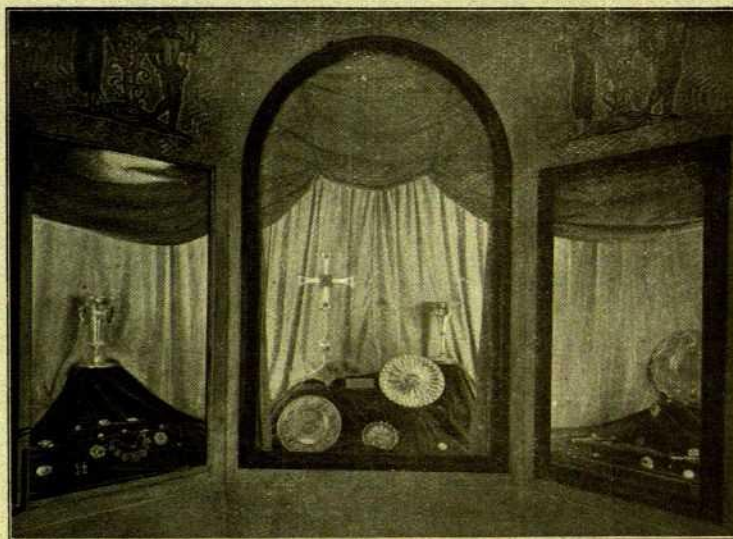
C. S.

Fermall de brillants, ópals i topazis, obra de R. Sunyer

Un altre fermall amb perles i brillants, obrat per R. Sunyer

Instal·lació de l'orfebre barceloní R. Sunyer

JOANA D'ARC

FONT DE PIETAT, DE PATRIOTISME I LITERATURA

DIFÍCILMENT en la història femenina, trobarem una figura més copiosament comentada i discutida que la de Joana d'Arc, la donzella d'Orleans, que, inspirada per Déu, salvà la seva pàtria. No ens en hem d'estranyar. La gesta que acomplí aquesta pastoreta no ha estat sobrepassada en els nostres temps on tots plegats ens fem la il·lusió d'assistir a una apoteosi del geni femení. De les universitats surten cada dia més metgeses, més advocades, més doctores en ciències i en lletres, més professores; en els diaris i revistes es multipliquen les signatures de dona; en els despatxos i en les oficines el sexe bell comparteix gairebé totes les tasques i s'eleva a les més altes funcions. La República dels Soviets, batent un record, es fa representar per una Ambaixadora a prop del Rei de Noruega... Però en lloc trobem un exemple de fe i de coratge remotament comparable al que va oferir al món atònit la pastoreta de Donremy.

Després d'una colla d'anys de lluitar amb els seus pares i els seus germans que no volien deixar-la complir la comanda que miraculosament havia rebut de deslliurar la França del poder dels anglesos, Joana, obeint una nova requesta del cel, abandonà la llar i anà a Chinon on hi havia la cort de Carles VII. Admesa a una audiència, per aquest monarca malaltès, feble, i malfiat, ella té prou eloqüència per enfondre-li la voluntat d'ésser rei i de salvar la França. Trèmul, davant la viril energia de la noia vestida d'home, Carles VII repeteix l'oració que ella li dicta. Aviat se sent deslliurat de l'obsessió depriment de no ésser sinó un bastard enfilat sobre un tron que s'esfondra... Anirà a Reims a rebre l'unció divina sense cap temor de sacrilegi.

Joana esdevé general de l'exèrcit. Contra el parer dels tècnics, dels veritables generals, ella, sols inspirada per Sant Miquel, ataca els anglesos i els foragita d'Orleans. La seva missió és acabada, per bé que ella vol dirigir les armes contra París encara sotmès, el Rei i els cortesans volen la pau i l'abandonen. Aleshores comença la seva passió; lluny de la gent del poble que l'adora i dels soldats que la idolatren. Presonera, és venuda als anglesos. Un Tribunal de sacerdots i de doctors la condemna a ésser cremada de viu en viu. El rei Carles VII no ha ni tan sols provat de rescatar-la per diner ni per canvi amb algun presoner eminent. Els escarcellers la insulten. Ella té por del suplici... En la sinistre vetlla, els murs de la presó s'esfondren. Els àngels venen a voltar el jaç de l'empresonada. Les Santes, l'arcàngel Sant Gabriel davallen les

UNA VITRALLA CURIOSA

Hom hi veu Santa Joana d'Arc, amb els braços oberts en actitud d'implorar la clemència divina. A la dreta, amb riques toques de gust arcaic, apareixen els exemplars d'Anatole France, mort fa poc, i Bernat Shaw, vivent encara. Aquesta vitralla pertany a una església britànica, regida, sens dubte, per sacerdots d'un esperit bastant atrevit i no exempt d'ironia

escales que des del cel arriba a la terra. Joana va a pujar al sojorn dels Benaurats per pendre lloc entre els elegits. Les Santes Caterina i Margarida recolliran la seva ànima escapada de les flames de la foguera, se l'enduran vers la glòria celestial... Les aparicions miraculoses s'han esvaït, els murs de la presó s'han clos de bell nou. El dia apunta. Els escarcellers, els jutges ve-

nen a cercar a Joana per portar-la al suplici. El botxí penetra tot vestit de roig com una aurora sangniant. Joana s'hi atança serenament, li tusta l'espall i el saluda pel seu nom. És aquesta mà horrible la qui va obrir-li les portes del cel.

Hem explicat la vera llegenda de Joana d'Arc? No. Fet i fet, hem contat l'argument d'una obra de François Porché, estrenada l'any passat a París, sota el títol de *La Vierge au grand Cœur*. Podíem haver agafat molt més lluny la literatura d'aquesta feta inoblidable. Podíem haver començat per la balada de Villon, per exemple:

*Et Jehanne, la bonne Lorraine,
Qu'Anglois brûlèrent a Rouen
on sint-ils, Vierge Souveraine,
Mais ou sont les neiges d'antan?*

En acabar ens calia esmentar la famosa *Pucelle* de Voltaire, primer que enceta el tema sant des d'un punt de vista escèptic. Escèptic però no tan irreverent com creu la vulgaritat del públic.

Al capdavant, va ésser Voltaire el primer que demanà els altars per a la gloriosa donzella.

Tampoc Anatole France, que en el llibre que li dedicà va voler mostrar-nos les seves aptituds d'erudit, mesclades a les seves excel·lències d'estilista, va ofendre la memòria de la heroica donzella. Encara menys Michelet que va parlar d'ella amb tanta tendresa que, al dir de molts contemporanis, n'estava enamorat. Algú l'havia vist, a Rouen, assegut sobre una fita al peu de la torra on Joaneta havia estat captiva; les seves parpelles eren plenes de llàgrimes.

Però la prova suprema del prestigi humà d'aquesta noia, canonitzada per Roma, l'hem tingut no fa gaire. En efecte: Bernard Shaw, havent sentit la temptació del tema, ha estrenat una obra en tres actes titulat «Sant Joan».

L'obra del gran satíric anglès no té una espurna de misticisme. Trossos d'un còmic limitant amb la farsa es barregen amb fragments d'un caràcter semblant al de les revistes, i amb discussions teològico-polítiques en lèxic d'avui. Però, tot plegat, ple d'un autèntic respecte per Joana d'Arc.

Heu's ací la prova suprema.

Josep Detteil, ha afegit, ara com ara, el darrer capítol a la literatura abundantíssima que ha inspirat la Noia de Donremy. Es tracta d'una obra on el realisme més cru es barreja amb els anacronismes més fantàstics, tot governat per una pruija de primitivisme.

S.

TOTES les temptatives que hom fa per redreçar la nostra escena mereixen de primer antuïlla nostrasimpatia, àdhuc les que ens semblen poc meditades o massa insegures.

Com podíem negligir la inauguració del «Teatre dels Poetes»? Davant d'un públic positivament selecte va ésser donada la comèdia *Els enamorats*, de Goldoni, traduïda al català per En J. Farran i Mayoral, amb una elegància i una puresa que no perjudicaven, ans envigorien la claredat del diàleg.

A través d'aquesta bella traducció, l'obra del gran comediògraf italià aparegué com allò que és realment: una obra mestressa. Clàssica en el sentit més pur i alhora més vast de la paraula, aconsegueix amb una gran simplicitat de mitjans, la penetració psicològica més afinada. Els tipus són tots admirables. En un tema tan sabut com el de les renyines entre enamorats, Goldoni troba la substància eterna i la fixa en el diàleg.

La interpretació que pertocà a aquesta obra de la divuitena centúria, fou molt més afortunada del que hom podia esperar. Una sorpresa agradabilíssima, a la preparació de la qual contribuí sens

EL TEATRE DELS POETES

dubte el talent dels actors, l'agudesca crítica del traductor En Farran i Mayoral i la competència del director

del «Teatre dels Poetes» En Josep Massó i Ventós.

Les germanes Rosés i Encarnació Coscolla, conegudes ja per haver actuat al Teatre Romea, palesaren en aquesta comèdia, com no ho havien fet encara, les seves felices disposicions dramàtiques. Llur boniquesa, la musicalitat de llurs veus, llur comprensió, varen produir el millor efecte. El senyor Cabello, el senyor Vinyes, en el paper de l'oncle Fabrici, el senyor Cirera en el del criat *Xuclanes-ples*, varen mostrar-se actors completíssims. Fora injust d'oblidar la remarcable tasca de les senyoretes Sala i Coscolla (F.) i dels senyors Molinas i Clarassó.

La presentació acuradíssima. En conjunt, aquesta vetllada serveix per demostrar les coses que podrien aconseguir-se en l'ordre teatral si un grup d'homes intel·ligents i de bona voluntat sabés proposar-s'ho de debò.

El collar de la comtessa Sara, fantasia de J. Massó Ventós, que clogué la primera sessió del «Teatre dels Poetes», fou ben acollida pel públic.

Una escena d'*Els enamorats* de Goldoni.

Fots. Sagarra

EL «CAMPING»

Esport nou i vell alhora, comença a tenir devots a Catalunya

ENCARA que el *camping* com a deport de pràctica exclusiva comenci tot just a arrelar entre nosaltres, creiem interessant dedicar-li unes quantes ratlles que serveixin, si més no, per a divulgar el què és aquest deport i la importància i increment que en ses diverses formes ha pres en altres països menys escaients potser que el nostre per a la seva pràctica en tot temps de l'any.

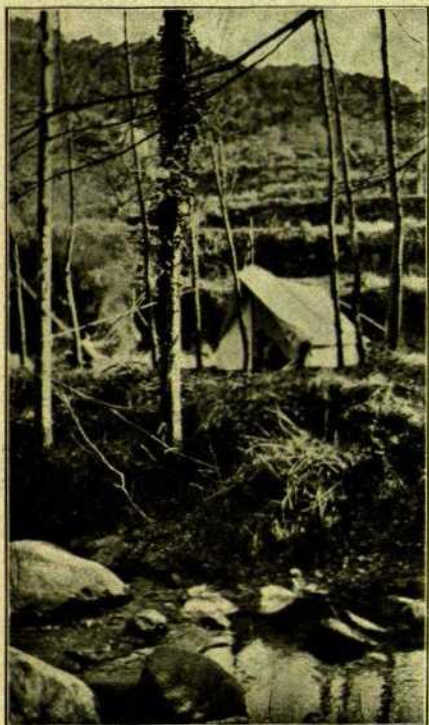

El «camping» de llarg en llarg de la costa té aquest avantatge del bany que, ara com ara, és força estimable

Què és el camping. — El sol fet d'emprar una tenda de campament, no és fer *camping*. Hi ha nombre d'ocasions en que una tenda no és sinó un element auxiliar i secundari. El *camping* no el fa la tenda, sinó la vida sota la tenda: és una mica el retorn a la terra i la convivència amb els elements de la naturalesa,

aprenent a aprofitar-ne l'essència del viure primitiu: foc, soplug, aliment, l'origen dels quals és potser massa sovint oblidat en la mol·licia i comoditats de la moderna civilització.

Un dels majors plaers del *camping* és el de bastar-se a si mateix i saber-se enginyar per a suplir amb el propi esforç i iniciativa les petites deficiències i incomoditats de la vida rudimentària de campament. Per això cal, a desgrat de tots els refinaments que la indústria ha anat introduint en el material de *camping*, posseir en major o menor grau certa dosi de l'esperit d'aventura i *endurance*, del qual Soldevila tan sols troba indicis en la fórmula de la nostra joventut. En la vida de campament cal

Una tenda parada vora un reguerol

Una tenda a 1.800 metres d'altura és una cosa envejable en aquest país

pagar amb alguna petita incomoditat el preu d'un veritable i intens plaer: humitat, calor, fred, gana, set, marxes pesades amb l'equip a l'esquena, visites intempestives d'animalots de tota mena, llit dur, cansament de muscles... de tot, una hora o altra, hom en té la seva reacció. El qui sàpiga ignorar les coses desagradables i concentri totes les seves facultats en les compensacions, devindrà un veritable *campeur* i el *camping* respondrà a tots els seus desitjos.

Diferents sistemes de camping. — El *camping* pot ésser volant i fixe. El *camping* volant, amb material lleuger, hi ha qui el practica a peu, en bicicleta, motocicleta, automòbil, canoa, i fins en avió. El *camping* fixe, amb material pesat, és el de campaments permanents de platja, de família, d'estudiants, d'aprenents, etc.

Breu història del camping. — El *camping* és relativament modern i hom pot atribuir-ne la paternitat, per tots els *campeurs* reconeguda, a Mr. Holding, de Londres, qui en 1901 fundà l'«Association of Cycle Campers», que més tard es transformà, per a aplegar ja tota mena de *campeurs*, en l'«Amateur Camping Club», acabant per convertir-se en la actual «Camping Club of Great Britain & Ireland».

Seguint l'exemple i prenent patró del club anglès, Mr. Denning fundà a Holanda, l'any 1912, el «Nederlandsche Toerist en Kampeer Club».

En 1914 es funden també «Camping Club» a França i Bèlgica, que amb la gran guerra desapareixen, quedant des d'aleshores el *camping* com a Secció dels «Touring Club» respectius.

A Itàlia i a Suècia el *camping* també mereix especial atenció per part dels «Touring Clubs» respec-

Cap al tard, el foc crema i l'olla bull

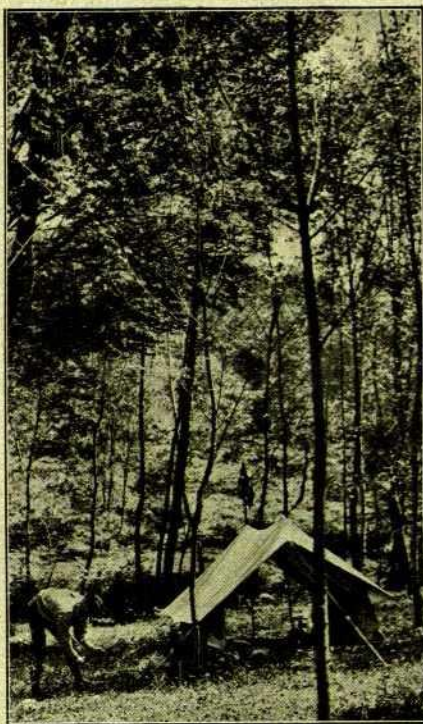
tius que tenen les seves seccions especials.

Actualment ens escriuen de Dinamarca que també està en constitució el «Camping Club» d'aquell país.

Fins molt recentment no s'ha constituït el «Camping Club de Catalunya». Abans aquest deport era practicat aquí per reduïts grups isolats de diverses entitats excursionistes, molts dels quals empraven la tenda més com a mitjà que no pas com a fi.

El camping als EE. UU. de Nordamèrica. — Volem esmentar especialment l'increment que als EE. UU. ha pres el *camping*, principalment en automòbil. La llista oficial de camps de l'«American Automobile Association» (A. A. A.) conté més de 1,800 indicacions. Molts d'aquests camps estan provistos de suministres generals: club, cuina coberta, cuina a l'aire lliure, bancs, taulles, atraccions, llenya, aigua, dutxes, piscina, camps de joc, corrent elèctrica, pisos per a les tendes, servei de policia, aterrisatge d'avions.

Moltes poblacions — copiem de l'Anuari

Preparant la llenya per la fogaina.

Una mica de toilette

Repós en acabar les ablucions

de la A. A. A.—que no es podien permetre el luxe de sostenir un hotel de primer ordre, han trobat la manera d'atraure el turisme amb l'establiment i sosteniment de terrenys per a acampar.

La novetat de l'assumpte no permet referir-se a estadístiques generals, però ha donat una mica de llum sobre aquest aspecte del *camping* l'enquesta feta per la «Pacific Northwest Tourist Association». Durant l'any 1923 hom calcula que més de 475,000 cotxes de turisme varen visitar l'estat de Washington, despenent els seus ocupants

La tenda parada rera una bella cortina de faigs

l'enorme suma de 48 milions de dòlars.

Les respostes a un qüestionari, rebudes de 48 vil·les i ciutats del nord-est que mantenen terrenys per acampar, demostren que la suma mitja despesa per cada turista en cada camp és aproximadament de 5 dòlars diaris, mentre que la despesa màxima diària de sosteniment i entreteniment dels esmentats camps és sols de 10 dòlars. Tots els camps, excepte quatre, són lliures a tots els turistes, però 34 limiten el temps de permanència de 2 a 10 dies; 25 camps foren establerts sota els auspicis de les Cambres de Comerç locals, un per una Associació automobilista i 22 pels municipis. La conclusió de l'enquesta és de que els terrenys de campament són una font de riquesa per a les poblacions que els estableixen.

A Catalunya, on tant per la seva estructura com pel seu clima sense temperatures extremes, el *camping* és pràcticament possible durant totes les èpoques de l'any, és

d'esperar que aquest nou deport trobarà també franca i entusiasta acollida per part de la nostra joventut deportiva.

Cap exercici té, com esport, una essència tan integralment humana. Fa esdevenir als que el practiquen, familiars de la naturalesa, els allitera totalment de la insana passió de les competències i de les victòries sorolloses. El *camping* és un noble esport què, avui per avui, no té públic, ni és possible que en tingui mai.

M. C.

Fotografies de l'autor.

HAI KAIS

INTERIOR

Nit. Soroll. Por.
—Pare, és el Comte Arnau?
—No, l'aeroplà.

NOIA

Noia,
quin camí et gronxa el pas
per caminar-hi a sobre?

QUIOSC DE BEGUDES

La lluna es dissol
en el vas: orxata.

NIT D'ESTIU

Puresa de nit,
tens el cor d'estrella
o de grill?

VIBRACIÓ

A l'anunci
li tremola la veu
lluminosa.

ALBA

El matí
encenia el meu son
de ganes de dormir.

MADRIGAL

Dels meus besos et resta
borrissol a la galta.

DEIXES DE CORPUS

Or tendre en pètals llençats, et
[marceixes i et fons
sota els arc-en-cels penjats als
[balcons.

NÚVIA

Estrella
amb cua.

PRÒDIGA

Amb qui parles et parteixes
la magrana del teu riure.

PRIMAVERA

*Vesteix un bastó
i semblarà un senyò.*

Qui vesteix els arbres
que semblen àngels?

FIRMAMENT

Les ànimes pateixen
com un carro encallat
en les xarxes d'estrelles.

VOLDRIA...

que el meu llibre
s'obris com un ventall pluricolor
en les mans amigues.

S. SANCHEZ-JUAN

Dibuix de Miquel Muratona

UN BELL ES- FORÇ DELS SABADE- LLENCES

Natura morta Relleu damunt pedra, per J. Bassa Ribera

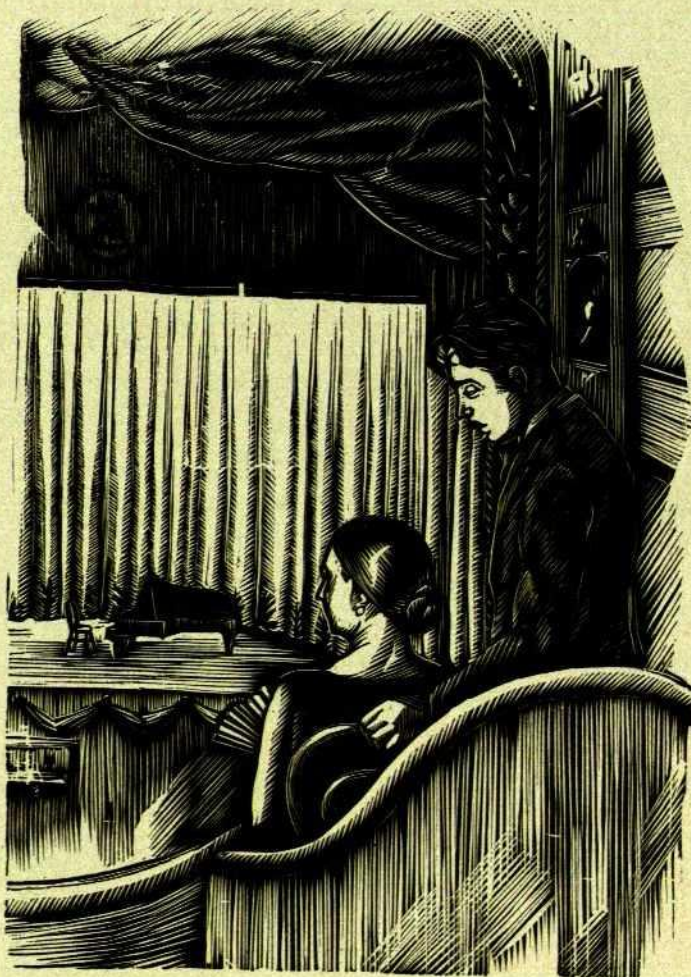
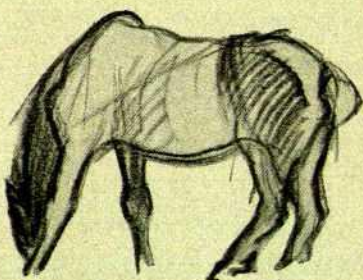
EL mecanisme de les concentracions intel·lectuals és més complicat del que hom imagina a primera vista. Diríeu potser que per trobar un nucli d'artistes i d'escriptors tindríeu més feina en les ciutats industrials pròximes a Barcelona que no pas en les ciutats allunyades del centre i de les seves mil i una seduccions. Però aquesta presumpció resta completament anorreada així que passeu els ulls per l'«Almanac de les Arts», publicat a la dita ciutat que té dues ferrovies aptes per transportar els seus habitants a la metròpoli en menys d'una hora, sense comptar la carretera on els automòbils poden amb relativa impunitat aconseguir una velocitat de vuitanta a l'hora.

Aquest «Almanac» que surt per segon cop és una veritable feta dintre els anys de la Tipografia catalana. Hom veu de seguida que és fruit de un amor propi exaltat i d'una passió estètica duta al paro-

xisme. Pintors, dibuixants i escriptors hi veïneges i, plegats, ens donen una encoratjadora impressió de força i d'intel·ligència. Dins el cens mural de Sabadell representen una excel·lent contrapartida a les fàbriques amb llurs telers sorollosos i llurs xemeneies ennegrides.

Cada cop que passeu els ulls per les planes de l'«Almanac de les Arts», no podeu estar-vos de celebrar l'esforç de la *élite* sabadellenca que sap demostrar com no cal ésser capital de província per tenir un relleu propi i prestigiós.

Mentre ciutats històriques de vida llanguida i melangiosa, no troben per mantenir una ombra de prestigi altre camí que el d'ésser la seu d'una Audiència, d'un govern civil, d'una alta dignitat eclesiàstica, d'una expendeduria oficial de títols, fa bo de veure que poblacions de formació industrial assoleixen per una bella superació d'ideals la creació d'un nucli d'artistes i poetes.

EL CONCERT

Boix que decora l'«Almanac de les Arts»

LLINATGES ANTICS DE CATALUNYA

MALLA

Els senyors del Castell de Malla, en el Comtat d'Ausona, prengueren, com tants altres, llur nom de casa del lloc on tenien els seus dominis feudals, indret que en els documents antics es nomenava llatí *Medalia*. No tenim notícia que actualment quedin vestigis del Castell; sols es recorda que en el seu terme es va donar, durant la guerra contra Napoleó, la nomenada batalla de Vich (20 de febrer de 1810).

Aquests gentilshomes obtingueren relleu entre la noblesa de la Plana de Vich, i les seves armes eren: «Losanges de or i sabba». La menció més antiga que respecte aquesta família trobem, esmenta a Arnau de Malla, que fou marmessor en el testament de Bernat de Frexanet (8 Idus de febrer de 1196), cavaller pertanyent a una altra casa noble de la comarca.

El personatge d'aquest cognom que aconseguí més celebritat per les seves intervencions polítiques i del que posseïm una biografia ben documentada (1) és Felip de Malla. Pertanyia, però, a la noble família vigatana? El cognom estableix una presumpció per l'afirmativa, tant més quan no coneixem altre tronc del mateix nom de casa, però no s'ha fet la *investigació* documental corresponent. Sabem que tenia un germà anomenat Gelabert i que era, parent per consanguinitat amb Francesc Burgués, de Viladecans, però encara que no fos de la família vigatana, la seva vida bastava per a donar notorietat a una casa.

El futur diputat de la Generalitat de Catalunya va començar molt jove a mostrar disposicions per les ciències. Diu Torres Amat que féu els primers estudis a la Uni-

versitat de Barcelona, que aprengué Teologia a Lleyda i a París el Dret civil i canònic; en aquesta darrera ciutat professà públicament les Sagrades Lletres quan sols tenia divuit anys, amb admiració general pel seu talent, posant-se així, en edat jove, ardidament al costat de les primeres eminències d'Europa.

Retornat a Barcelona amb la seva naixent fama afermada, s'ordenà com a sacer-

Blasó de la casa Malla

dot, essent nomenat Canonge de la Seu i Ardiaca del Penedès. Des de llavors es llençà a la vida pública més activa.

A 31 de maig de 1410 havia mort el rei En Martí l'Humà i es trobà barrejat en els preparatius del cèlebre Compromís de Casp, essent un dels que més treballaren per a preparar la corona a Ferran d'Antequera. A l'adveniment d'aquest, entrà de ple en l'esfera de la política que anava a desenrotllar en la qüestió del Cisma. Ferran, que havia rebut la corona de Benet XIII (Perede Luna), abandonava el ferreny antipapa aragonès pel bé general de l'Església.

La primera part de l'acció diplomàtica del curt regnat del d'Antequera, en els

afers eclesiàstics, va ésser l'ambaixada a Anglaterra (1415) i Malla, amic i protegit del rei, no podia deixar de rebre aquesta comanda, adjuntantse-li el consell de Joan Fabra, militar, i de Berenguer Clavell, doctor en Lleis. Arribats a les costes britàniques els mandataris de Ferran, foren rebuts per un camarleng d'Enric V i una lluïda representació de la noblesa, que acompanyà l'ambaixada a Winchester, on el monarca anglès l'esperava amb els seus germans els Ducs de Bedford i de Gloucester. Varen visitar el Castell de Windsor i l'Armada—composta ja llavors per mil vaixells—acabant l'excursió a Londres, on rebren tota mena d'obsequis. No reeixiren tots els punts de negociació, especialment el d'evitar la guerra, en aquells moments imminents, d'Anglaterra amb França, però els que es referien a preparar la pau de l'Església commoguda pel Cisma, varen rebre l'adhesió del monarca anglès.

Sense deixar-li temps de descansar, fou tramès el teòleg català a Avinyó, en el Comtat de Provença on es trobava l'Emperador Segismond d'Alemanya, essent En Malla portador d'una lletra de Ferran en la que declarava apartar-se ell i el seu regne de l'obediència de Benet XIII. Per sis vegades va fer l'Emperador que En Malla li llegís la carta del rei d'Aragó, essent gran l'alegria en la cort i en la vil·la, que es manifestà en repic de campanes, lluminàries i una solemni processó en que els nobles de la cort de Segismond ostentaven la *empresa* o insígnia de «la Gerra i l'Estola», amb que els decorà el rei Ferran.

La pau de l'Església quedava fermament reforçada, i mort Ferran d'Antequera, fou En Malla dels primers de rebre mercès de Alfons V d'Aragó i també del Papa, Mar-

(1) Vegeu *Felipe de Malla y el Concilio de Constanza*, monografia deguda a l'il·lustre historiador En Francesc de Bofarull i Sans.

tí V, essent la protecció del Pontífex causa que caigués en desgràcia del nou rei. Des de llavors el nostre teòleg no pren part en cap acte públic, des de 1418 a 1422, ni tan sols com orador sagrat.

Escrigué l'obra *Memorial del Peccador Remut* (1), i en 1425 fou elegit diputat a la Generalitat de Catalunya. Com a representant del braç eclesiàstic, ocupà la presidència de la Diputació, portant tot el pes del treball i no deixant mentrestant de predicar, comptant-se entre els seus sermons notables el que digué a Santa Maria del Mar en 17 de març de 1427, després de la processó de pregàries pels terratrèmols llavors esdevinguts, en que oficià el Patriarca de Jerusalem.

Ens acostem a la fi d'una vida tan activa. Segons consta en el dietari de Comes, a les dues de la matinada del dia 4 de juliol de 1431 morí en el palau de Bellesguard, en la rodalia de Barcelona, la reina vídua de Joan I el Caçador, Violant de Bar. L'endemà fou traslladat el seu cos a la gran sala del Palau menor i d'allí, el dia 9, a la Catedral, on es celebraren els funerals i rebé sepultura amb gran magnificència.

Fou encarregat de fer el panegíric de la reina vídua En Felip de Malla, però, moment tràgic en acte tan solemne, en començar el sermó se sentí malalt, fou conduït a sa casa i al cap de dos dies passava a l'Eternitat.

Gràcies a nova documentació aportada a l'estudi biogràfic de Felip de Malla, pot afirmar-se que morí a la casa de l'Ardiaca, davant de la Capella de Santa Llúcia, de la Catedral de Barcelona.

Incidentalment observem que pot tenir relació la família d'aquest personatge amb la coneguda riera «d'En Malla» de la nostra ciutat, per parlar-se en el testament d'En Felip de

Malla d'un predi a prop de «la riera» (2).

Recorda aquesta família el vell carrer d'En Malla, que anava des de l'Argenteria a la Plaça dels Argenters, desaparegut per l'obertura de la via Laietana dels nostres dies. Antigament era anomenat d'En Guillem Malla, que hi tingué finques, notant-se que altres indrets de la ciutat han portat aquest nom en diferents dates.

Per a mostrar en síntesi la importància que el gran orador català assolí l'afer del Cisma, motiu cabdal de la seva vida pública, hem d'esmentar l'esdevingut en la elecció del Pontífex llegítim Martí V.

En aquell acte, d'un valor històric tant gran, el nostre Joan Ramon Folch, comte de Cardona, rebé l'honor de que se li confiés la guarda del Conclavi, al costat de personatges de primera línia de la cristiandat, com el rei de Romans Segismond, el Mestre de Rodas i el Marquès de Brandenburg. Aquesta honor, recaiguda en català, fou petita, com subratlla Antoni de Bofarull, si es compara amb el que rebé el nostre cè-

lebre Ardiaca, el dia que el nou Papa, revestit ja de pontifical, sortí en processó de l'Església per a rebre l'obediència de totes les nacions.

Aquell dia, per a que fés la plàtica al Papa, d'entre els teòlegs i oradors de la cristiandat fou elegit En Malla. L'orador català féu prova de la grandesa del seu talent i saviesa, al mateix temps que d'enginy subtil al jugar els mots, prenent pretext del cognom del nou Pontífex, Colonna (en italià *columna*) i el del solitari antipapa de Peníscola, Pere de Luna, com pot veure's en el següent passatge que manllevem a Çurita, qui diu que aquell dia fou lloada per totes les nacions la plàtica que féu al Papa el Mestre Felip de Malla, *amb divina eloqüència*, fonamentant-la (la plàtica) en l'autoritat de Sant Joan, que diu en l'Apocalipsi: al que vencerà faré *Columna* (Colonna) en el temple de Déu; i en la dona vestida de sol, que tenia la *lluna* sota els peus i el cap coronat de dotze estels; manifestant entendre's per l'Església, vestida del sol de la justícia, per la lluna *l'abatiment del cismàtic* (Luna) i per els dotze estels, dotze reis que reconegueren l'obediència del Concili de Constança.

*
**

Aquest moment culminant de la glòria d'En Malla mostra palesament que fou una figura, que sortint del marc del nostre país, prengué relleu en la política europea del seu segle.

Bé cal dir que el seu segle, en l'alba del Renaixement, fou una època d'intenses relacions internacionals.

La ventada de l'humanisme donava a les diverses nacions una mena d'unitat.

ALEXANDRE D'ARMENGOL

Patí de la casa de l'Ardiaca, on va morir Felip de Malla

(1) El Pecador Redimit, en el llenguatge d'avui en dia.

(2) Es desprèn d'una disertació que en la Reial Acadèmia de Bones Lletres féu en 12 de maig d'enguany l'acadèmic de número En Francesc de Bofarull com apèndix i suplement al seu esmentat treball, en la que aportà nous documents referents a Felip de Malla i mossèn Borra.

Un ram de flors

La senyora Marguerida era al mig d'un rotllo de veïnes amb una gran toia a la mà. La toia era feta amb aquestes senzilles flors de les quals tan pròdiga és la primavera. Davant del garbuig de colors que presentava el ram, fet amb gust deplorable, amb un gust apoteòsic, les veïnes admiraven simultàniament la senyora Marguerida i la seva adquisició. Entre les exclamacions, deia la bona dona:

—Ara el posaré en aigua i a la tarda en faré present a donya Raimunda.

Donya Raimunda era mestressa d'una de les cases on la Marguerida anava a fer feines. Es guanyava la vida així. Feia molt de temps que era vídua. El seu marit treballava de bastaix de ribera, i en morir, ella havia hagut de posar-se a fer de bastaix de cuina i de safareix, perquè el difunt no li deixà altra cosa sinó un bordegàs mocós i desmanegat, de cinc anys tot just.

La senyora Marguerida aviat s'havia acostumat a la seva humil professió, trobant-hi una pila de dignitats que, vulgues no vulgues anava escrostonant. L'arribar a l'hora exacta a les cases li era impossible. Li costava moltíssim de despendre's de les bones amigues que l'aturaven. Per cap diner hauria deixat una coneguda «plantada». Era una dona de bona educació mal interpretada, naturalment, pels que havien de servir-se dels seus braços. No és que fos mal feïnera, però era lenta, comentadora, fantasiosa; qualsevol niciesia li servia de pretext per començar un monòleg en el qual, fos el tema que fos, sortien els mateixos llocs comuns, idèntics planys i elogis del seu difunt. Les seves coneixences, pel dir d'ella, s'havien de cercar en el més granat de la societat barcelonina. Es clar que quan en parlava més concretament, sempre resultaven ésser

coneixences més o menys directes: era comare de la cambrera o havia estat la dida del primer fill del majordom o havia ajudat a deslliurar la dona del xòfer.

Entre tota la clientela actual, només una casa considerava digna d'ésser servida per ella. Era precisament la senyora que avui celebra el seu sant. Es una bella dama, donya Francisca, a la qual les veïnes li diuen la «comandanta».

Sortí del rotllo de veïnes i entrà a la seva escala. Truca al primer pis per a mostrar el ram. La seva veu cridanera, aguda, va desvetllar les curiositats més amagades i poc després les veïnes de l'escala eren totes al primer replà fent-se llengües de la magnificència del ram. Ella es mirava tantost les veïnes, tantost el ram, ara de reüll, com si el vigilés, ara amb un esguard maternal, com si aquelles flors fossin filles de les seves pròpies entranyes. S'hauria dit que ella mateixa superava els seus copiosos anys rebregats i es trobava fresca i tersa com aquella camperola floralia. Quan arribà a dalt, ja era tard del matí. Algunes cases havien hagut de prescindir dels seus serveis aquell dia. Era el sant de donya Raimunda, que era com dir la seva festa major.

Per fi arribà la tarda i tragué el ram de dintre de l'aigua. Mentre les tiges de les flors eren sumergides, l'esguard cofoi de la senyora Marguerida s'havia submergit també més d'una vegada dintre la tofa de verd i coloraina.

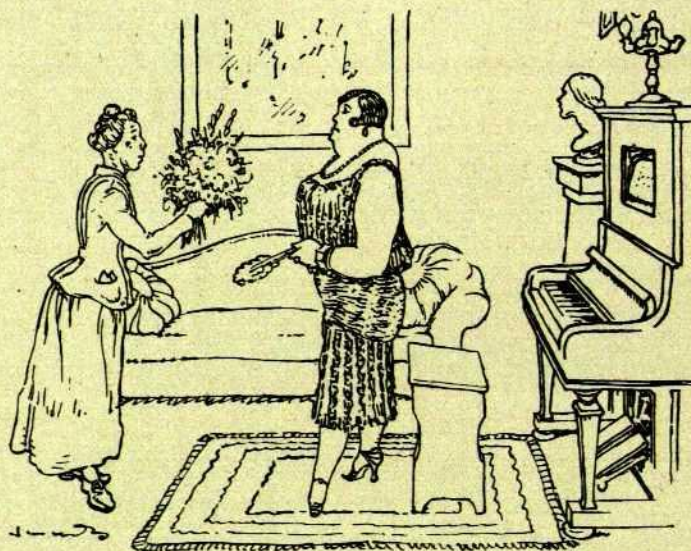
Va endiumenjar-se, féu un llarg sermó al Cinto, son fill, a propòsit de la conveniència d'ésser bon minyó; li encarregà que treïés la llet del foc així que «fés bromera» i li prometé, si no feia cap malifeta— no hi confiava gaire— de portar-li uns dolços que li donaria la donya Raimunda de les seves admiracions.

Baixà l'escala, sortí al carrer, girà una

travessia. Ja era a cà la «comandanta». Amb una emoció que no pot descriure's — almenys jo hi renunció — va oferir el ram:

—«...i que les passi molt felices, en companyia de totes les persones del seu «agradó» i sobretot del senyor «comandante.»

Donya Raimunda rebé l'obsequi un xic enfurismada. Li va dir que més li hauria agraït que hi hagués anat al matí que hauria ajudat a fer feina. Quant al ram, li va donar les gràcies molt eixutes i el va lliurar a la minyona perquè el posés a qualsevol pitxer. La senyora Marguerida, tota escorreguda, va pendre un davantal blanc que li donaren i amb un ram de flors desfet i ple d'amargura dintre el seu cor, més pansit del que les flors ho serien al cap de vuit dies, va anar a la porta a obrir i tancar-la als felicitants. No es podia dir que el lliurament del pom hagués estat un èxit. Des que entraren en aquella casa, i sobretot després de l'instant de l'ofertament, les flors li semblaven haver perdut la bellesa. Fins i tot hauria

jurat que en el fons del fons de tot allò, li havia nascut una mica d'antipatia a aquella dama que no havia volgut posar un colofó digne als triomfs que el ram havia tingut durant tot el matí. Perquè tanmateix — es deia ella esguardant mig plorosa el ram que era al damunt d'una tauleta esprimatxada—, com a bonic ho era. La Teresina —la florista—s'hi havia ben lluit. Res! Es-

tava malhumorada i ni s'hi havia fixat.

Tota la tarda va sofrir, a propòsit del ram, el que no és pot dir. Persona que entrava a la casa era rebuda amb un afalac cordialíssim per la senyora Marguerida i era invitada tot seguit a veure el ram que ella havia ofert:

—Quan passi pel passadís, fixi's amb el ram de damunt la tauleta — insinuava ella.

Però, lliurada a la més gran desesperació, veia com tothom li dedicava la més gran indiferència. Alguns ni el miraven. Els que, més de bona fe o més criticaïres, li atorgaven un esguard escadusser, no trobant-hi res d'extraordinari, continuaven llur camí.

Després de tota la tarda de suplici, va venir l'hora d'anar-se'n. Donya Raimunda la cridà. Estava vermella, encesa de goig, satisfeta, en el més culminant esclat de joia. La senyora Marguerida esperava una explicació, la necessitava.

—Miri, Marguerida, prengui alguna cosa de la cuina i demà vingui de matí; no em faci impacientar. Aquí té això — i li donà unes pessetes—per haver estat aquí tota la tarda.

La senyora Marguerida esperava alguna altra cosa. L'altra ho va advertir:

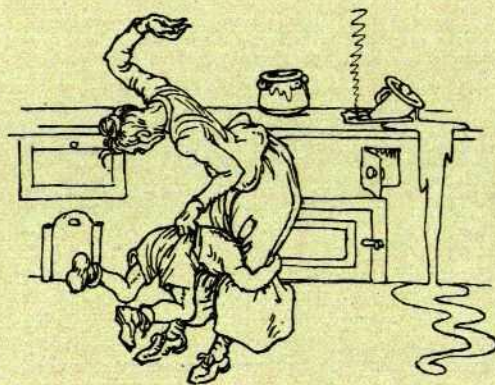
—Prengui alguna altra pasta pel nen, també.

I la deixà plantada. Encara no s'havia mogut la pobra dona quant sentí que la mestresa deia a la cambrera:

—Hi han massa flors a casa. Aquest ves-

pre no podríem dormir de pudor. Donales a la Marguerida que se les emporti a casa seva.

La ira va fer empal·lidir la pobra senyora Marguerida. Se les emportà, en efecte; se les emportà les seves i tot, fetes un manyoc, barrejades amb totes les altres, apretades contra el seu cos amb una ràbia que la feia sanglotar il·lenciosament. En ésser al carrer les llençà totes a un recó fosc. Li semblà

que hi llençava un tros important d'ella mateixa.

Mai cap amargura més intensa ha colpit tant i tant totalment criatura humana com la que en aquells moments envaïa tota la senyora Marguerida. Caminava com embriagada de tristesa, d'humiliació. Sentia com si hagués estat sofrint tota la tarda un seguit d'insults i de baixeses, com si tota la seva vida ja no tingués d'ara endavant cap joia, una desil·lusió tan forta que res no podia curar-la. Ella se sentia com la perso-

nificació d'aquell ram de flors, i havia collit tota la indiferència i tot el menyspreu que li van reservar els felicitants i la festejada. I l'ordre final de treure les flors de casa, l'havia commoguda més que si li haguessin tret a ella mateixa per una falta grossa, per un gran crim.

Pujà les escales pausadament, silenciosament, la gran vençuda, doblegada sota el pes de la seva desil·lusió. I entrà en el seu pis. Allí l'esperava una cosa que si el ram hagués triomfat no hauria tingut importància, però...

—Què has fet, trinxeraire, maleït xicot! Tota la llet vessada! No has tingut compte de res! Ets un perdut! Tota la vida seràs el mateix. Senyor Déu meul i quin calvari ha de passar una vídua sola, una pobra dona desemparada—plorava amb abundant mul·lena—sense ningú que li faci ombra, i amb una criatura que té la maldat al moll dels ossos, com aquesta cri-a-tu-ra-me-va-que-ja-l'a-rre-gla-ré-jo-i-ben-bé.

...i anava acompanyant cada síl·laba amb una patacada—en la qual posava tota la seva ànima—sobre la part més rebotent del seu fill.

Aquella palissa — que sonava com uns cops de timbal del qual eren melodia la seva lletania i els crits del xicot—era per ella en aquella ocasió una alleujança, una alleujança que la senyora Marguerida es prenien en la seva pròpia carn.

MILLAS-RAURELL

Il·lustració de Junceda.

HUMANAL AMOR

A MIQUEL BLANCH

*Vull estimar molt més del que he estimat,
Senyor, del que he estimat tota la vida!
Vull que el meu cor, encara ingrati,
em fos per cada meu germà oblidat
com una llumeneta recollida.*

*Com una llumeneta amb mil colors
que amorosís, suau i blana,
ben neta del regust de la mundana
ombra senil que el fang me l'hi ha infós,
tots els esguards que tinc al meu redós.*

*Vull estimar, Senyor, i no en sé;
que el cor que tinc és massa feble engruna
perquè em fos amatent a cadascuna
de les fretures humanals que em té
la via que em duu a Vós: i tinc dejuna*

*la meua petja dels camins ardits
per on treu flors roents el sacrifici,
No vull que em mení cap estrany desfici
que m'acostés als mals delits:
sé que mortal em fóra el benefici.*

*Bé cal que m'ajudeu en tot moment
per fer-me fort en aquesta ànsia mia.
Si el món em recordés l'isolament,
quan em duu el tast de la falzia,
que no m'en vingui desmereixement.*

*Que el cor m'espurni dels amats
com dels estels la gota de rosada;
així, Senyor, jo estimaré plegats
els qui m'han fet la vida acompanyada
i els qui s'obstinen a no 'sé estimats.*

MATEU JANÉS I DURAN

LLETRA DE PARIS

per Adolf Falgairolle

EL GOVERN FRANCÈS LLOGA ELS SEUS IMMOBLES LA PREGUNTA DE LES VACANCES: — ANDREUA BIZET, PINTORA L'ARXIPÈLAG DE LES SIRENES

ALTRE temps quan un hom volia fer el plaga enviava un pagès ingenu a visitar el porter de l'Obelisc. Rabelais — el més alegre dels francesos del Nord que, en general, no en són gaire — conta el rapte de les Torres de Nostra Dona de París. En plagasitats, un americà va trobar cosa millor, puix que ens oferí uns quants milers de dòlars per... acabar la construcció de les dites torres. Què diríeu si topéssiu amb un amic que us anunciés: «Acabo de llogar la Torre Eiffel?» Respondríeu: Enhorabona! Per vós ja no hi ha crisi d'allotjament.

Però l'amic afegeix: «He llogat la Torre Eiffel, però no pas per habitar-la.» Aleshores us admireu i escolteu el nom d'un dels prínceps europeus de la indústria a tot dita a l'americana: Citroën.

Poden una darrera l'altra, o totes plegades, caure les crisis sobre la indústria, un terratrèmol pot destruir París; tot plegat no esborrarà el fet que el senyor Citroën hagi llogat la Torre Eiffel. La meua inquietud comença quan recordo que aquesta torre no ha estat pròpiament construïda, sinó muntada peça per peça. Allò que ha estat muntat pot ésser desmuntat. Ni us estranyeu que em faci por que aquest diable d'home, prest a totes les iniciatives, tingui la pensada de desmuntar la Torre Eiffel i, fent ús o abús del seu dret de llogater, la transporti a una altra banda, tot i tenint el propòsit de tornar-la al seu emplaçament actual abans no fineixi el termini d'arrendament.

París sense Torre Eiffel; imagineu sem-

blant cosa? A mi em semblaria una dona sense nas.

En aquest instant, tanmateix, París podria perdre els seus monuments que ningú no en faria cas. D'ençà que l'estiu és aquí,

àlbums sobre els Pireneus francesos. Em basta veure: Carrils del Midi, perquè no em calgui demanar quin artista ha provat de fer una edició de luxe dels nostres paisatges. Hom festeja en aquests moments el centenari de Daguerre i de Niepce, dos savis d'aquest país. De quina invenció han dotat la Humanitat! Com potser que hi hagi encara escriptors per pretendre representar un paisatge quan n'hi ha prou amb un cop d'ull per veure en fotografia tota la vessant nord del Pireneu?

Heu's ací dibuixat pel gran dibuixant que és Robida, l'il·lustrador de les obres de Rabelais, la partida dels auto-cars de la Companyia del *Midi*, de Guethary.

Noteu aquest progrés de la velocitat i de la moda: els Carrils del Midi han esdevingut pel nostre goig de turistes en comunitat, llogadors d'automòbils per anar per carreteres. Més encara i millor: la Companyia mateixa ha curat de construir i de conservar els esplèndids camins que travessen el Pireneu de llarg en llarg. Hom surt al matí de la «Costa d'Argent», després d'un bon àpat a Biarritz, i passeu Sant Jean de Picd De Port, el Coll d'Aubisque, el Circ de Gavarni, i la cèlebre etapa: Cauterets-Luchon. Quina suggestió exerceix aquesta imatge fotogràfica: el

Pic del Migdia vist des de França per qui l'ha vist des de la banda d'Espanya. I és Luz, i és Lourdes, i és Sant Bertrand de Comminges que un Puig i Cadafach explicaria tan lluminosament. És el Coll d'Aspin, el Coll de Feyresourde, el Coll de Puig Morens. Giragonses vertiginoses, camins lleugers,

La dona del xal, pintura de Mme. Andreea Bizet

diria que gairebé no els reconec. Els amics més segurs substitueixen llurs rostres familiars, per cartells, mapes i fullets anunciant balnearis. Crec que no trigarà a venir el dia que la gent farà col·lecció de prospectes d'aquesta mena.

Tinc ací, a l'abast dels ulls, dos petits

rostres somrients, gents felices, descuroses, ben instal·lades al fons de llur auto-car!

Quan de París estant, l'enamorat d'Ibèria, és a dir, dels Pireneus, parlés de la Història franco-ibèrica, dels Pireneus que són bascos, aragonesos, catalans, quan un hom veu sota els seus ulls, semblants imatges, acompanyades d'itineraris prometedors, fets en automòbil, tots a l'aire lliure, amb etapes còmodes, confortables, que lliuen el Pic del Migdia amb el Canigó, qui pot aguantar-se a casa? Cal fugir!

Jo, per la meua banda, em preparo. No cap carta, que no hi respondré. Prou visites. Prou anades i vingudes. Sols uns quants adéus.

Ens cal, això sí, visitar encara vint-i-dos exposicions de pintura, prendre cinquanta tasques de te a casa d'alguns amics íntims que també vindran amb nosaltres amb auto-car del Midi, encara algunes compres de roba de llana, per la senyora, sweaters per a la noia i, som-hi, a l'estació d'Orsay! Demà, matí, veure l'aparició de Bayona. Demà passat el nostre auto-car rodarà, joïós, cap a la frescor.

Quan sortiran aquestes ratlles, sobre les costes catalanes cremades per l'estiu, en les hortes que separen el mas de la Garriga, les flors deixaran caure llurs corol·les fatigades... Vives i fortes, per contra, són les flors que Andrea Bizet exposa a la *Palette française*.

Sentimental o reflexiva, aquesta artista

L'artista Bar Kergean, per Mme. Anòreua Bizet

té la preocupació del relleu, únicament per fer ressortir la profunditat del color. En arquitectura preferiria la columna i l'alt relleu que no l'estàtua i el pedestal. En pintura, ha adoptat resoltament els fons clars, d'una tonalitat llisa que no envien cap reflex, una mena d'atmosfera calma. Els seus retrats us esguarden amb una amistat sincera. Revelen la feminitat essencial del model l'Argentina, Mademoiselle Dulac, Gina Relly i aquests dos tons, groc i gris, «dona i gat». En els paisatges cerca el costat natural: port de Sant Màxim, Jardins del Luxembourg. Si es dei-

xés anar retindria el sentit exaltat de les coses, però s'estima més llur aspecte mat, la confessió de llur caràcter.

Collim les flors d'Andrea Bizet que són flors immustebles, expressions de vida campestre, col·locades sense parereria. Mai no hi veureu la ingerència d'un tècnic o d'un deixeble de l'escola fictícia. És per això que, en ple estiu, m'he deturat davant d'aquesta exposició.

S'ha acabat. Amb la darrera visió d'art, puc deixar París. Una última preocupació: què en cal triar per lectura de vacances? Han sortit tantes novel·les de poc temps ençà. Vull alguna cosa viva, interessant. Sóc eclèctic. Trio una novel·la anglesa traduïda al francès per primer cop gràcies a la cura de Mme. Blanchet: *L'archipel de les sirenes*, del Maupassant anglès Somerset Maugham. Ah, heu's ací unes veritables vacances amb aventures de mariners, de governadors de colònies («Le roi de Talua»), relats de gent que torna d'exploracions, portant el tedi i l'oblit («L'île heureuse»). *L'archipel de les sirenes* va afegir a les meves sensacions personals de turista dels Pireneus i de les costes rosselloneses, l'immens somni del Pacífic.

I aquí trobo una imatge de les vacances: illes de solitud per cadascú de nosaltres, units pels cants melodiosos de l'estiu.

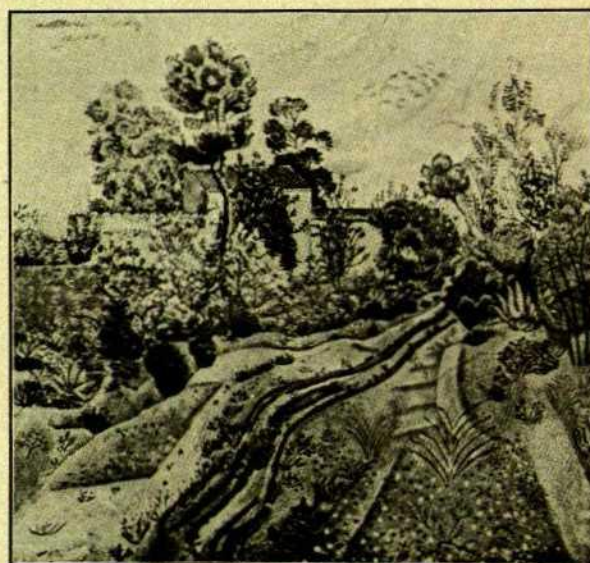
ADOLF FALGAIROLLE

*A l'esquerra:
El Port de Caris, per
Mme. Andrea Bizet*

*A la dreta:
La riera, per Joan Miró*

¿Que ens diuen les ratlles de la mà?

En altre temps es pretenia llegir en elles el pervenir. Avui, molt més que aqueixes ratlles, ço que ens interessa i sedueix és la suavitat, la blancor i la

fragància exquisides que el Sabó Heno de Pravia comunica a les mans que l'usen. És el predilecte de totes les persones de bon gust.

Heno de Pravia

Es un sabó pur, sense barreges ni adulteracions de cap mena. El seu inconfundible perfum es manté tan intens al final com al principi de la pastilla. Si

observarà, en consumir la tercera, que amb el temps ha millorat en duresa i fragància. El veredict del públic és unànim en reconèixer aquestes bones qualitats.

1'50 pres. pastilla

Demana a les perfumeries i drogueries. - Perfumeria Gal. - Madrid

PURÈ PERMANYER.

El millor aliment per a nens, ideal en època de creixença. Per sa facilitat digestiva i per el seu poder nutritiu està indicat además als malalts del estómac i convalecents d'ensfermetats greus.

PARA DISOLVER
EL
ÁCIDO ÚRICO
NADA MEJOR
QUE LA
**PIPERAZINA
MIDY**

LOS QUE SUFREN DE ARTRITISMO, REUMATISMO, GOTA, CÓLICOS NEFRÍTICOS, CUANDO LA ORINA ESTA COLOREADA Y CARGADA DE ARENILLA, NO DUDEN EN HACER UNA CURA DE PIPERAZINA MIDY, LA MEJOR Y LA MAS ECONOMICA POR SER LA MAS ACTIVA

FORN DE MONTSERRAT

(NOM COMERCIAL REGISTRAT)

PASTISSERIA
BOMBONERIA
CONFITERIA
LICORERIA
OBJECTES
D'ART

Passeig de Gràcia, 96 - Telèfon 11 G.
BARCELONA

CASES QUE RECOMANEM

JACINT AVILA

Decoracions :: Armadures, estopa i guix
Passeig de Sant Joan, 73 : Telèfon 306 S. P.

J. VILAPLANA

ÓPTICO - Ejecución rápida en las fórmulas
de los señores Médicos oculistas.
PELAYO, 16

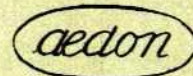
ACADÈMIA COTS

COMERÇ, IDIOMES, ETC.
Carrer dels Archs, 10 :: Telèfon 5041 A.

CICLOS
MOTOS
SPORTS **SANROMÀ** Balmes 62
Tel. 1445-A
Barcelona

MAGATZEMS POMPEYA

Mobles de totes classes. Especialitat en mobles americans
per a despatx - SALMERON, 75 - Telèfon G. 1746

PIANOS, AUTOPIANOS
I ROTLLES

Passeig de Gràcia, 62

EL MARINO - Rellogeria

de JAUME FONOLLOSA - Canvis Vells, 8
El millor rellotge que bat els segons, marca ALPINA

VINS SABATÉ VILAFRANCA a 0'50 litre
en garrafes, barrilets, etc., etc.

Per a encàrrecs: **F. García Ruano**

Carrer Làuria, 100 - Telèfon 1614 G.

Aparells fotogràfics de les millors marques - Gran assortit en tots models

ICA - NETTEL - GOERZ
ONTOSCOPI - BUSCH

Secció especial de RADIODIOTELEFONIA - Aparell receptor BERRENS P. B. 3 de 3 làmpares per a la recepció dels concerts europeus i americans en alta veu. Preu: 375 pessetes amb làmpares :-

DEMANEU CATÀLEGS

Pérez y Sabat

Fontanella, 18 - Tel. 356 A

NEURASTENIA : DOLORS DE CAP

DEBILITAT NERVIOSA

ES CUREN AMB

FOSFANOL VIAN

(ELIXIR O GRANULAR)

que és un reconstituent de primer ordre i un excel·lent tònic muscular indispensable en les convalescències

FARMACIA I LABORATORI
EL SIGLO

Sant Pau, 33 (davant Mendizàbal) Barcelona

Vostè no ignora que per a escriure bé, és necessari una bona tinta, i la millor de totes és la marca anglesa

W. V. Fischer

insuperable tinta blau-negra, d'un alt rendiment per a oficina

Demani-la a l'Agent general,

Josep Genís Rovira

Corribia, 2 - BARCELONA

Sarna i Ronya

es curen en 10 minuts amb l'acreditat

SULFURETO CABALLERO

CROSTES - PEGADELLA
ERUPCIONS DELS INFANTS
es curen amb rapidesa amb
DEPURATIU INFANTIL
i **PASTA POROSA**

VENDA:

Farmàcia Caballero

Assalt, 86. - BARCELONA

I A TOT ARREU

DEPILATORIO BORRELL

Sens molèstia treu el pèl o pelussera i mata la rel sens irritar el cutis

A. BORRELL

Assalt, 52 - BARCELONA

i en totes les perfumeries

Sempre esbelta

Per a evitar la dilatació dels teixits (ventre), vostè deu usar el cunyidor **GLAXIS**. Confectionat al teler en combinació elàstica de resistència. Substitueix amb superior avantatge a la cotilla Pes ploma. Per aquesta característica no li ocasionarà la menor molèstia. Demani fullets, adjuntant segell de correus de 35 cèntims a

Institut Ortopèdic
Sabatè i Alemany

Canuda, - Barcelona

FLUJO BLANCO

SALES TIMOLADAS DE MEDIANA DE ARAGÓN

CURAN, PREVIENEN las ENFERMEDADES ESPECIALES de la MUJER.
VÉASE EL MODO DE EMPLEO EN EL PROSPECTO INCLUIDO EN CADA CAJA.
Pídase cajas "SALUS de MEDIANA de ARAGÓN"
Caja de 6 bolsitas. Pta. 125 en Farmacias

Josep Sauleda

FÀBRICA DE LONES

Lones de tots els gruixos i amplades, per a cobertes de carruatges. Lones impermeables en color per a capotes d'automòbils. Lones per a velams, vaixells, encerats, cobertes de vagon, tendes de camp, pany, platja, etc. Lones en colors sòlids per a pavellons de magatzems i cases particulars. Fabricació en gran escala de teles per a tota classe d'espardenyes i calçat

SANT POL DE MAR
(BARCELONA)

El seu fill està indefens contra mosques i mosquits

portadors de contagis

FLY-TOX
FRASCO DE CRISTAL ETIQUETA AZUL

Agent general **JAVIER COLL**
Còrrega, 269 - BARCELONA

FLY-TOX
defensarà als seus fills del contagi

FLY-TOX
es un líquid que no taca ni emmetzina essent inofensiu a les persones i als animals

La LLIBRERIA CATALÒNIA

17, PLÇA DE CATALUNYA, 17

ULTIMES NOVELATS D'EXIT

El crim de Silvestre Bonnard (Anatole France) . . . Ptes. 4,—
Cosos vistes (J. Pla) id. 4,—
De presidente a la cárcel (Ossendowski) id. 5,—

La reina gobernadora (Villa-Urrutia) Ptes. 15,—
Esquisse de l'Histoire Universelle (Wells) . . . id. 20,—
Les routiers catalans en Orient (Schlumberger) . id. 4,50

Demés d'ésser la més ben assortida en llibres de literatura general en català, castellà, francès i anglès, posseeix un gran assortit de obres tècniques de tota mena (agricultura, medicina, tecnologia, etc., etc.

BIOSCA & BOTÉY

..... S. L.

BRONZES D'ART
FERRÈTERIA
METALLS PER A OBRES
LÀMPARES
INSTAL·LACIONS
PER A AIGUA I GAS

VENDES:

RBLA. CATALUNYA, 129

TELÈFON 12 8 G.

TALLERS:

ROGER DE FLOR, 189

TELÈFON 1005 G.

Paraigües - Ombrel·les

Vanos - Bastons

J. Cardús

Dortaferriça, 10

::

Barcelona

Miralls «Murguía», S. A.

VIDRIERAS ESMALTADES
GRAVATS I INSTAL·LACIONS

Sepúlveda, 166

::

BARCELONA

Ramon Sunyer Joier

Casa fundada l'any 1836

Granvia, 645

TELÈFON 831 S. P.

BARCELONA

ANTONI IBÀÑEZ

TALLER DE TAPISSERIA I MOBLES

Tapissat de parets i tota classe de cadires,
Especialitat en Cortinatges i Fundes
Coixins i Pantalles

ART ANTIC I MODERN

TELÈFON 1599 G.

Carrer València, 270 :: BARCELONA

REMINGTON

LA MÀQUINA PORTÀTIL
PER EXCEL·LÈNCIA

Trafalgar, núm. 6

BARCELONA

i en totes les més grans
capitals i poblacions impor-
tants del món. -----

No es deixin enganyar
i caligir sempre aquesta
marca i nom
BELLESA (registrats)

BELLESA

PARÍS I BERLÍN
Gran Prix
de Mérit d'Or

Depilatori Belleza Té fama mundial per ésser l'únic inofensiu i que fa desaparèixer a l'acte el borrisol de la cara, braços, etc., extirpant l'arrel sense molèstia per al cutis. L'únic que ha obtingut el Gran Premi.

Loció Belleza ES EL SECRET DE LA DONA I DEL HOME PER A REJOVENIR EL SEU CUTIS. Especialment preparada i de gran poder reconegut per a fer desaparèixer les arrugues, grans, barbs, aspereses, etc. Dóna fermesa i desenrotllament als pits de la dona. Absolutament inofensiva.

Tintura Winter Basta una sola aplicació per a que desapareixin les canes. Serveix per al cabell, barba, o bigoti. Dóna matisos perfectament naturals i inalterables. Demanin-la negra, castany-obscur, castany natural, castany clar, ros. Es la millor, més pràctica i més econòmica.

Pelífer Belleza Vigoritzta el cabell i el fa renàixer als calbs, per rebel que sigui la calvície.

Almendrolina Belleza ES LA REINA DE LES CREMES. Un sol pot rejeve-neix i embelleix el cutis d'una manera admirable. Completament inofensiva. La dona jove realça i conserva sa formosura i la dona d'edat recobra l'imperi de la bellesa. Finísim perfum.

Es l'ideal Rhum Belleza Fora canes A BASE DE NOGUER. Basten unes gotes durant sis dies per a que desapareixin les canes, tornant-les a son primitiu color amb extraordinària perfecció. Usant-lo una o dues vegades per setmana, s'eviten els cabells blancs, puix sens tenyir-los els hi dóna color i vida. Es inofensiu fins per als herpètics. No taca, no embruta, ni engrassa. S'usa de la mateixa manera que el Rom-quina.

Polvos Belleza De qualitat superfina i els més adherents al cutis.

DE VENDA: A les principals Perfumeries, Drogueries i Farmàcies d'Espanya, Amèrica i Portugal. — **Depositaris:** A Buenos Aires, D. Lluís Badia, carrer Bernardo Irigoyen, 263. — A l'Havana, D. Enric Tayà, carrer Dragones, 92, Telèfono A-3186. — A Panamà, D. Pere Pujolàs, «Farmacia Espanyola» — **Fabricants:** Argente Germans, BADALONA

CONSTRUCCIÓ I DECORACIÓ
FÀBRICA DE PARQUETS

Bastús, Queraltó i C.^{ia}

Santa Elena, 4 i 6 :: Telèfon 284 A.

BARCELONA

Gran premi: Exposició Internacional
de Buenos Aires, 1910

Fora de Concurs: (membre Jurat)
Exposició Internacional del Moble i
Decoració d'interiors. Barcelona, 1924

VIDRES CATALANS

JOSEP M.^a GOL

■ CERAMISTA-VIDRIER ■

Elisabets, 9, 2.º, 2.ª - BARCELONA

27, Boulevard Malesherbes - PARIS

Ramon Sunyer
Joier

Casa Fundada l'any 1855

Granvia, 643

Telèfon 813 S. P.

BARCELONA

FÀBRICA DE PRODUCTES CERÀMICS
RAJOLES I ARTICLES DE CONSTRUCCIÓ

CASIMIR VICENS

Despatx: Carrer de Tallers, 72
Fàbrica: Carrer de Benavent,
pròxim a Travessera (Sans)

TELÈFON 5090 A.

BARCELONA

Demostracions

Receptors «La Antena», de cristall i vàlvules, garantitzada la recepció. Tot el referent a Radiotelefonía, a preus veritablement sense competència.

CLARÍS, 40

(Xamfrà carrer. Diputació)

BARCELONA

Casa especialista en confeccions i instal·lacions d'Antenes per personal idoni

Audicions

Seccions de remeses a províncies i de consultes, a càrrec de Don Manuel Marín, Cap d'Explotació dels Telèfons de la Mancomunitat de Catalunya

AGUSTÍ CASTELLS

HULES DE TOTES CLASSES
RASPALLS & PLOMERS
JUGUETS I PERFUMERIA

PORTAFERRISSA, 18
Telèfon 1983 A.

BARCELONA

Sensacional!

Nou sistema de massatge per a evitar la feridura, tuberculosi, paràlisi, arterioesclerosi, enteritis, restrenyiment, neurastènia. Ventres deformats i defectes físics.

V. L. FERRÁNDIZ

Ex-intern de Sanatori du Léman (Suïssa)

Mallorca, 236 (prop de la Rambla)

TARDES

Adolf Fargnoli

Cofrets
i Art Decoratiu

GIRONA

No sofreixi morenes!...

estrenyiment, fistules, gasos o qual-sevol derivació del ventre. A pesar dels seus pessimismes vostè deu reaccionar. Refusitot medicament intern, ja que ignora llur acció directa. Utilitzi per a guarir totes les alteracions del recte, nostre LUX, SENSE MÈRGRE, SENSE MEDICINES. El seu efecte és immediat i s'ns la més petita mojestia, ja que accio na durant la son. Demani fullets, ja ant segell de 35 cèntims, a Institut Ortopèdic Sabaté i Alemany

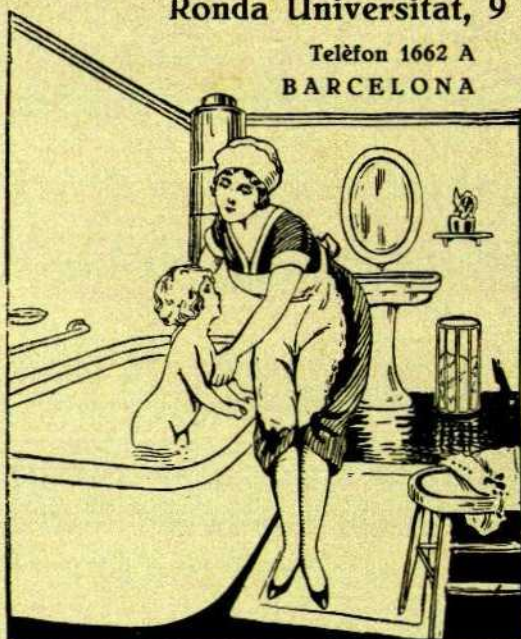

Canuda, 7

S. VERDAGUER

Ronda Universitat, 9

Telèfon 1662 A
BARCELONA

Lavabos, Bidets,
Banyeres, etc.

M A R C Ó

Fàbrica de TERRES CUITES - Quart (Girona)
Representant a BARCELONA: MARAGALL, Passeig de Gràcia, 95

Originals reproduccions de tota mena de escultures, baixos-relleus, bibelots, &, donant la sensació de les

més perfectes foses de bronze. Treballs d'encàrrec per a escultors a preus a l'abast dels més humils.

Seccions especials de: Atuellis per a jardins, Aparells d'il·luminació, Bomboneres, Raspallers d'alta qualitat, i general de Peçes de tota mena per a la construcció.

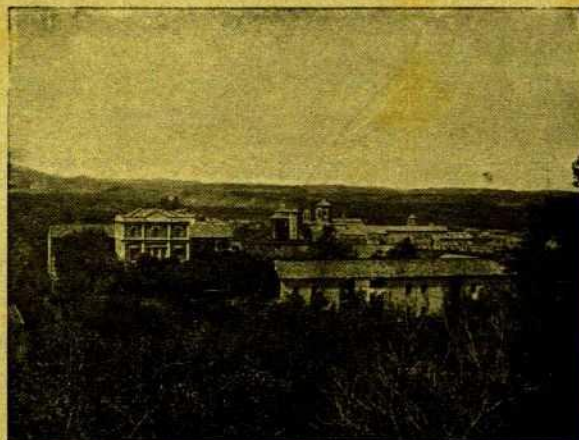
Direcció artística: RAFAEL MASÓ, Arquitecte - Despatx per als encàrrecs: Sta. Eugènia, 5, 1r.-Girona

GRAN BALNEARI ESPLUGA DE FRANCOLÍ

PROPIETARI:
Dr. SALVADOR ROCA BALLBER

37 XALETES

*que es lloguen per mesos i per
temporada, de 170 a 2,500
pesetes al mes*

VILLA ENGRACIA I POBLET

ADMINISTRACIO A BARCELONA:
Bruch, 114, pral. - Teléfon 6. 1339

HOTEL VILLA ENGRACIA

*de primer ordre, noves reformes
cuina excel·lent*

*Clima excel·lent de repòs, a 600 metres sobre el nivell del mar. Parcs i boscos creuats per 50 quilòmetres
de carreteres. Estació del ferrocarril de Lleyda a Tarragona. Aigua regeneradora FONT DEL FERRO.*

*Hostatge senzill i confortable a la MASIA DE L'AIGUA. Telèfon, electricitat, automòbils, jocs.
Misses i Rosari diaris a l'església de l'Establiment*

COMPANYIA ANONIMA DE PRODUCTES QUÍMICS

MONCADA, 23 — BARCELONA — TELÈFON 31 A

Àcid sulfúric especial per a acumuladors : Aigua bi·destil·lada

ESPECIALITATS

Àcid sulfúric
Àcid muriàtic
Àcid nítric
Sulfat d'alúmina
Sulfat de ferro
Sulfat de sosa
Sulfat de zenc

Àcid sulfúric, clorhídric, nítric i
amoníac puríssims. — Àcid sul·
fúric especial per a acumula·
dors. — Àcid muriàtic especial
per tartrats. — Àcid muriàtic es·
pecial per a curtits. — Àcid ní·
tric especial per a metal·laris

Bisulfat de sosa
Sosa càusticalíquida
Sulfur ferrós
Aigua bi·destil·lada
Mini de plom
Litargiri
Alums

Sabó

RGIA

DE

MYRURCIA